

A MAGYAR ASSZONY

FŐSZERKESZTŐ: BERTA ILONA
FELELŐS SZERKESZTŐ:
D. RADVÁNCZI NOVOTNY MARGIT

V. ÉVFOLYAM. 2. SZÁM.

1925. FEBRUÁR.

TARTALOM: Raffay Sándor, Berta Ilona, Tolnai Vilmos, Demeter Istvánné, Sandrok Alajosné cikkei, Lampérth Géza tárcája, Reményik Sándor, Tordai Grail Erzsébet, N. György Dezső versei. — Könyvismertetés. — Külföldi apróságok. — Cserkész-hírek. — Háztartási rovat.

— **D i v a t k é p e k.** —

KIADJA: A MAGYAR ASSZONYOK NEMZETI SZÖVETSÉGE.

A MAGYAR ASSZONY

*A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége
Értesítője*

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., ker. Rózsa-utca 23. szám.
Telefon: József 14—20. Előfizetési ár: féltévre 20,000 K, tisztviselőknek
15,000 K. Egyes szám dívatrésszel együtt: 4000 K. Megjelenik havonként egyszer.

V. évf. 2. sz.

Február.

JÓKAI.

Jókai! Te sem nyughatol! Születésed száz éves fordulóján, centenáriumod ünnepén eljössz, hogy „A látható Isten” mellett tanuskodj, hogy *hívóvé* tedd a hitetlen magyart. Jöttök Ti mind egymásután: Petőfi, Madách, Vörösmarty, Széchenyi, Jókai és a többiek! Jöttök a Hadak útján, Ti a szellem, a nemzeti Szent-Lélek harcosai, magyar keresztes vitézek, magyar keresztet hordozó vitézek és hirdetitek a *Feltámadást, a csodát, a nemzet örök életét!*

Te írtad azt a bűbajos, apró, de nagy szív-lélek-elmefuttatást „A látható Isten” címen, melyben bebizonyítod a magyarnak, hogy minden csapás, amit Isten reá mért, javára volt. Iszonyú volt. mégis javára volt. Fennmaradását, feltámadását szolgálta minden megpróbáltatás. A Muhi puszta, Mohács... nem elmúlást jelentettek, hanem IV. Bélát, a második honalapítót és a XVI. században a magyar nemzeti lélek, a magyar irodalom újjászületését.

Mi hiszünk bennetek, nagy Szellemekek. Hisszük azt, hogy általatok nyilatkoztatja ki magát most a látható Isten a nemzet történetében. Azért jöttök el ma egymás után Petőfi, Madách, Jókai... hogy az ezer éves magyar műveltség, kultúra mellett tanuskodjatok és a nemzet szellemi fölényét bizonyítsátok, azt, hogy a magyar faj is adott *jótevőket* az egész emberiségnek a Ti nagyszerű szellemi nagyságtokban!

Magyarok, lássuk meg, hogy a látható Isten itt van, velünk és értünk dolgozik.

„Mert még neked virulnod kell, oh Hon!
Felül időn és minden sorsokon!”

Berta Ilona.

VÁLTOZÁSOK.

Írta: dr. RAFFAY SANDOR püspök.

Tudjuk, hogy a föld változások hazája. Állandóság nincs itt semmiben. Csak éppen, hogy a változások üteme eltérő.

Az utolsó tíz esztendő a változások olyan tömegét zúdította erre a világra, amekkorát évszázadok alatt szokott átélni az emberiség. Nem akarok krónikát írni, sem az elmúlt tíz év eseményeit, mint egy mozgókép-sorozatot, emlékezetünk vásznára visszavetíteni.

Azokra a változásokra sem akarok most rátérni, amelyek velünk, szegény magyarokkal történtek az elmúlt évtized folyamán. Hogyan változott át dicsőséges multunk szégyenletes jelenre, hogyan tört csonkka ezeréves országunk, hogyan tipródnak rajtunk e világ hatalmasai, hogyan bánnak velünk a világhatalom kis- és nagybérlei, hogyan pusztul a szemünk láttára az elrablott területek árva magyarsága és hogyan másul meg az elnyomás alatt a lelke világa: mindezt érdemes volna már egyszer megírni, de úgy, hogy a szégyen és bánat új elhatározásokra és a lelki fájdalom nemzeti megújódásra korbácsoljon bennünket.

De ez mind nem az én hivatásom.

Én csak néhány olyan változásra akarok röviden rámutatni, amely bennünk történt és történik ma is. Ezekre is csak azért mutatok rá, mert végzeteseknek tartom őket.

Emlékezzünk csak, milyen nagy önbizalom töltötte el a magyarság lelkét, mikor tíz évvel ezelőtt a világháború megindult. Ezt a nagy önbizalmat még a példátlanul véres harctér gyászos eseményei sem lohasztották le. Bízunk önmagunkban, bízunk a magyar bölcseségben, bízunk a nemzetünket ezer esztendőn át szeretettel takargató Isten megsegítő kegyelmében. Ez a bizalom akkor sem hagyott el, mikor a háborút elvesztettük és országunk határai megszükültek. Ezt a borzalmas csapást is csak átmeneti szerencsétlenségnek tartottuk és sietve tömörültünk nemzetvédelmi és területvédő szervezetekbe.

Szégyenkezve látom azonban, hogy kezdünk alaposan megváltozni. Önmagunkba vetett bizodalunk lelohadt, jövőnkbe vetett bizodalunkat pedig lassankint szétmálasztja a közöny. Kezdjük természetesnek venni azt a rettenetes lehetőséget, hogy országunk csonkán is maradhat. A területvédő szervezeteket hivatalosan feloszlatták s ez ellen nem is sok szó hangzott el.

Bizony mondom, szomorú s talán végzetes változás ez a magyar gondolkozásban.

De tekintsünk másfelé.

Mikor a vörös uralom dúlt rajtunk, mint a vihartól és a korbáctól megriadt nyáj bújt össze a magyar a magyarral. Megszűnt minden társadalmi és felekezeti torzszalkodás. Senki sem kérdezte a másiktól, melyik templomba jár és hogyan szokta térdét Isten imadására meghajtani. Csak azt nézte mindenki, szereti-e valaki ezt az apáinktól öröklött szent hazát és tud-e érte könnyet, vért, önzést, hivalkodást áldozni, ha kell? Összeforrta a lelkünk, eggyé kovácsolta a szégyen, a félelem, meg a komoly hazaszeretet.

Istenem, de szép is volt, és de biztató ez az összeforrás!

Mióta azonban a vörös rém félelme helyett a mindenbe való belenyugvás és kényelemszeretet ült a lelkünkre, szétfoszlott a testvéri együttérzés illuziója. Most már egymás lelkébe mardosunk, most már egymás nyugalmát harapdáljuk, most már felekezeti nézőpontból értékeli egymást. És az ellenségek nagy örömére marja és tiporja a magyart a magyart. S ki hallaná meg ma a felekezeti gyűlölködés zajában az elrablott magyar föld gyöngé sóhajását: Magyar, ne bántsát a magyart!

Mikor a „Huszadik Század“ népe titkos és nyílt galileistáival a „Nyugat“ eszmevilágát oltogatta hiszékeny belénk és mi megszoktuk mindennek, ami hazai, a lekicsinylését és mindennek, ami idegen, a bálványozását, akkor a mákony adagolásának elmaradásával egy pillanatra felébredtünk és megrettenve önmagunktól, új nemzeti öntudatra lendültünk. Hogy milyen erőteljes volt ez a nekilendülés, mi se mutatja jobban, mint hogy nemcsak a nyugatosok, hanem a nemzetközi szocialisták, tehát az összes nemzetellenes radikálisok elnémultak.

Ma már ismét beszélnek, ma már ismét a fórumon tolonganak, ma már ismét merészen hintik köztünk a nemzetgyilkoló életnézetek magvait. Mert már ismét elaludt lelkünkben a nemzeti öntudat. Ma már ismét bevesszük a nemzetközi dolgokat. Ma már ismét majmolgatjuk és bámulgatjuk az idegent. Ma már ismét kezdjük lenézni mindazt, ami magyar, szégyenelni az apáinkról reánk maradt sajátosabb szokásainkat és hagyományainkat. Ma már nemcsak romlott Budapestünk, hanem a falu népe is selejtes operettáriák mellett megy az esküvőre s brettliről tanult hitvány kurjongatással és gajdolással mulat.

De nem folytatom tovább. Aki meg akarja érteni, így is megérti, mi fáj énnekem. És én azt szeretném, hogy elsősorban a magyar asszonyok értsék meg. Mert nekem szent meggyőződésem, hogy rajtuk csak a magyar asszonyok tudnak, ha akarnak, segíteni.

A magyar asszonnak ma igazán magyarnak kell lennie és maradnia. Ha nemzetközivé lesz akkor elpusztulunk. *A magyar asszonnak ma az a hivatása, hogy a nemzeti öntudat élő hordozója legyen.* A magyar nők ma korszakos felelősséget viselnek. Rajtuk fordul meg a magyar jövő. Nemzetünket semmiféle politika meg nem mentheti, országunkon semmiféle szanalás nem segít, ha a lelke beteg, ha nemzeti öntudata elsorvadt és egyakaratra többé nem bír tömörülni. Mert nem a nyelvében, hanem az öntudatában él a nemzet. A nyelv csak köntös, melybe az öntudat öltözködik.

A magyar asszonyokra vár a nehéz, de dicsőséges feladat, hogy e megbomlott nemzet gondolkodását meggyógyítsák, öntudatát felébresszék és megnöveljék, belső békességét visszaállítsák. Ezt a nemzetmentő munkát a gyermekszobákban kell megkezdeni, a családban és a társadalomban pedig mindenre kiterjedő figyelemmel és meg nem szűnő kitartással folytatni. Akkora figyelemre és akkora kitartásra, amekkorát ez a nemzetmentő munka megkíván, csak az asszonyok képesek, mert mi férfiak csak a hirtelen fellobbanó nagy erőfeszítésekre és a titáni birkózásokra vagyunk

teremtve. A nemzetmentés, ha nem harctereken megy végbe, inkább az asszonyok munkája. Nehéz, lassú, de korszakos és győnyörúséges feladat ez. Méltó a magyar asszonyokhoz. És én meg is vagyok győződve, hogy Magyarország asszonyai érzik ezt a feladatot és vállalkoznak is. És meg vagyok győződve arról is, hogy nemzetünk mai szégyenletes állapotának a megváltozása, a sok változás között ez a legörvendetesebb és legkívánatosabb változás, egyedül csak a magyar asszonyok lelkén keresztül következhetik be. Még akkor is, ha azt a változást férfiarok fegyverrel küzdik ki.

Magyar asszonyok, aki e nemzetmentő munkát felveszi, áldja meg az Isten mind a két kezével!

ÖTVÖSMUNKA.

Hozzám jö valaki,
És azt mondja nekem:
„Ezt a versedet nagyon szeretem,
Mert megtaláltam benne magamat,
A hitemet, az igazságomat.” —
És rám szegezi ragyogó szemét.

És jö a másik, aki eiveti,
Vagy megveti az előbbi hitét.
De hozzám mégis, ő is így beszél:
„Helyettem mondottad ki az igét.”

Néha gyűlölik egymást mérhetetlen,
De bennem együtt vannak mind a ketten,
Tudatlan, akaratlan szereteiben.

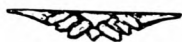
Mert én vagyok a foglalat,
Mely minden arcra egybegyűjti
Az ős testvér-vonásokat,
És én vagyok az ötvözet,
Amelyben tűz a vízzel összefér,
S a híd vagyok, mely átvezet,
S a sarkoktól a trópusokig ér.

És én vagyok, ki az ellentmondások
Minden dárdáit a szívembe mártom,
Ott elnyugosznak mozdulatlanul,
— A vérem árán — egymással, egymáson.

Ó elszakadt már sok reményem szála,
De egy reményem szála nem szakad:
Kibékíteni egy-egy költeményben
Egy pillanatra a világokat.

Kolozsvár, 1924 augusztus 8.

Reményik Sándor

A MULT ÉS JELEN NAGYASSZONYAI.

Lázárné Kasztner Janka emlékezete.

Írta: TOLNAI VILMOS.

Tövissel átfont rózsakoszorú, arany keresztben — ez az Erzsébet-rend jelvénye, melyet az öreg király alapított, magyarországi Szent Erzsébet tiszteletére, feleségének, Erzsébet királynénk emlékezetére, kiváló női erények kitüntetésére. Ama két királyi asszony földi pályája tövissel volt tele; jóság, irgalom, alázatosság, odaadás nekik e földön csak bánatot és szenvedést termelt. Erényeikre csupán a túlvilág jutalma várt, melyet a középkor misztikus képzelete a titkok rózsájában ábrázolt. Rózsa maradt a mennybe szállt Istenanya koporsójában; rózsává változtak a jótékonyág adományai Szent Erzsébet kötényében; az erény aranyrózsájával díszíti a pápa a kiváló fejedelmi nőket; régi magyar himnuszaink közt is egyik ének így dicsőíti Szent Lászlót, lovagvilágunk e legkitűnőbb alakját:

Rózsákat szaggatál, koronádba fűzéd...

azaz, királyságod földi koronáját mennyei erényekkel ékesítetted. Sok tövis közt kevés rózsá: ez rendszerint a kiváló, a nagy asszonyok életpályájának jelvénye.

Örökre felejthetetlen előttem az az őszi sugarakkal ragyogó nap, mikor az Erzsébet-Nőiskola képviselőtében hárman megjelentünk a kies kolozsmegyei Csucsán, a Sebes-Körös vadregényes völgyében, hogy átnyujtsuk Janka néninek a királyi elismerés jelvényét, hozzáfűzvének kevés, de a szív mélyéből fakadó szót, a tiszteletnek, nagyrabecsülésnek és igaz szeretetnek szerény tolmácsait. Utaltunk a kezünkben tartott ékszer jelképes bűrére: aki egész életen át törhetetlen akarattal hordozza az élet keresztjét, annak rendszerint tövis a jutalma, melynek fájalmát csak a híven teljesített kötelesség öntudata enyhíti, s az utókor lelkéből fakadó, soha el nem múló hála rózsái díszítik, mikor a történelem igazlító rózsája már elválasztotta a valódi érdemet a hiú csillogás könnyű öcsűjától.

Lázárné Kasztner Janka közéleti pályája egyike azon szomorú példának, melyekben évtizedekig tartó, megfeszített és csak a közjóra célzó munka látszólag nem nyeri el azt a pálmát, mely megilleti. E tekintetben az övé tökéletes ellentéte nagy elődje, Zirzen Janka pályafutásának, mely egyre emelkedett, s midőn az emberi erő fogytán el kellett válnia élete hivatásától, nemcsak a legjobban végzett munka biztos tudata édesítette a távozás perceit, hanem mindazoknak rajongó hódolata is, akik tanítványai, munkatársai és föllebbvalói voltak. Lázárné távozása váratlanul és csöndben történt, munkaerejének még meg nem csökkent állapotában; s csak a beavatottak tudták, hogy éppen meg nem hajló, szilárd akarata volt az, mely inkább a félreállást választotta, semhogy megalkuvással csorbítson föltett céljain és elszánt ítélettel kitűzött irányán. Ez keserűséggel töltötte el lelkét, mely évek multával sem enyhült; annyira, hogy távozása után többé egyetlenegyszer sem tette lábát ez épület küszöbére, pedig minden téglájához hozzáfórtt a lelke. Fájtn neki, hogy ő, aki harminchét esztendőn folytonos veze-

tésben és alkotásban töltött, ezt a hivatását többé nem követheti. Vedd ki a szobrász kezéből a vésőt, a festőéből az ecsetet, az íróéből a tollat, s megölded benne az alkotót. Janka néni akkoriban azt érezte, amit a vén Toldi, kit az újkor számkivetett a királyi udvarból:

Testem meg van törve, lelkem meg van ölve.

Az alkotás, szervezés, vezetés, irányítás volt Janka néni éltető levegője; az akaratnak cselekvésben kell megnyilvánulnia; ettől megfosztva élete csak tengődés volt, melyet alig derítettek föl a mult emlékei, a végzett munka örömeinek visszazugárzásai.

Alig volt tizenöt esztendő, mikor a serdülő tanulóleány már padok előtt állott, oktatta, nevelve, hogy szüleit támogassa és testvéreit neveltesse, míg az est s az éj óráit a maga képzésére fordította. Az akkor volt, az alkotmányos élet helyreállításának idején, mikor csodás erő szállta meg a nemzet minden tagját, hogy erejét egy határozottan kijelölt cél felé fordítva, hozzájáruljon az újjáépítés munkájához. Magyarország akkor mámoros napokat élt. Elmúlt az önkényuralom másfélévtizedes sötétsége és állandó nyomása. A nemzetet ez a nehéz idő nemhogy gyöngítette volna, hanem még inkább erősítette s a tétlen ellenállás szívós harcában győztes lett. A győzelem pedig éltet, nagy célokat tűz ki, mély távlatokat nyit meg, s az ezerkarú nemzet a szorgalom boldog verejtékében munkált, hogy létenek új palotáját az 1848-ban lerakott alapokon most már végleg fölépítse. Mindenki arra a helyre sietett, ahová lelke és tehetsége hívták, mindenki oda állott, hol képességei a legjobban érvényesülhettek, az angol szóállással mondván: „A kellő ember a kellő helyen.“ A gyermekcipőt alig levettét Kasztner Janka is az átszellemülés ez idejében érezte, hogy az ő hivatása az ifjúság nevelése és vezetése, ebben találja meg rendeltetését, erre törekszik szívének egész melegével és akaratának minden szívósságával. Erre azonban a rendeződni kezdő viszonyok közt meg kellett szerezni a kellő ismereteket, a rendszeres munkában elsajátított tudást. Így kerül legnagyobb női nevelő és tanító egyesülésünk: Zirzen Janka körébe, akit Eötvös József éles szeme fedezett föl és állított női oktatásunk élére. Nála végzi az elemi képzőt, majd az akkor szervezett polgári tanítónőképző két évfolyamát. Kilenced magával ök voltak az elsők, kik Magyarországon azt a képesítést nyerték, melyet most a mi főiskolánk ad hallgatóinak. Jellemző Kasztner Jankára, hogy már mint növendéket őt kevésbé a feldolgozandó ismeretek érdekelték, mint inkább az általuk elérendő cél: a harmonikusan művelt lélek kialakítása; s mikor Zichy Antal pályadíjat tűzött ki e kérdésre: „Melyek a nőnevelésnek hazánkban mutatkozó legfőbb hiányai?“, a pályadíjat tizenhat versenyző közül ő nyerte meg, aki még csak harmadéves növendék volt. Nem csoda, hogy Zirzen Janka legkedvesebb s legtöbbet ígérő növendékei közé tartozott, s általa a felsőbbség figyelme is korán rá irányult.

Alig örülhetett a kitartó szorgalommal megszerzett oklevélnek, mikor az Eötvös József örökébe lépett közoktatásügyi miniszter, Trefort Agoston, Zirzen Janka ajánlatára őt jelölte ki az Ipolyvárosi szervezendő polgári leányiskola igazgatására. Első lépése az

életben már alkotó munkára vitte. Harmadmagával fogott az iskola-alapításnak, melynek célja és jelentősége felől a város közönsége annyira nem volt tájékozva, hogy az első napokban színésznőknek nézte a különben szerényen megjelenő tanítónőket, és alig küldte leányait a megnyílt első osztályba. De alig működött az új iskola másfél hónapig, alig ösmerkedtek meg Kasztner Janka egyéniségeivel, úgy tódultak a felvételt keresők, hogy már vissza is kellett utasítani egy részüket. Rövid időn belül az új intézetnek híre nemcsak Hontban, hanem a szomszédos megyékben is szerte elterjedt.

Egy esztendő folyt le így az elhelyezés és berendezés munkájával, forrtak a fejlesztésre irányuló tervek, már egy internátus körvonalai is kezdtek kibontakozni, mikor új, nagyobb feladat elé állították Kasztner Jankát. Az 1868-i népoktatási törvény értelmében szükségessé vált a tanítónőképzők egész sorának felállítására. Így került sorra 1875-ben a győri képző szervezése, melyet Trefort az ipolysági polgári iskola igazgatónőjére bízott. Akkoriban nem igen hirdettek pályázatokat; a kiváló egyéniségek nem tűntek el a hivatalos formák szürke ködében. A fontosabb állásokra a miniszter maga szemelte ki azokat, akiket saját tapasztalása után legaranyvalóbbaknak ismert. Így történt ez Kasztner Jankával is, akire a kinevezési okmány az intézet berendezését, felszerelését s egyúttal költségvetésének elkészítését is rábízta. Az intézet fölött egy igazgatótanács gyakorolta a felügyeletet, Győr megyének és városának legelőkelőbb és legtekintélyesebb egyenőiből. Püspökök, alispán, polgármester, jogakadémiai és gimnáziumi igazgatók voltak e tanács tagjai; s e politikai, egyházi, tudományos, irodalmi és társadalmi tekintélyek közt az egyetlen nő, akinek vállán az egész intézmény voltaképp nyugodott, aki tervezett, javasolt, előadott, tanácskozott s aztán a határozatokat saját felelősségére végre is hajtotta, Kasztner Janka, az egy esztendei tapasztalatokkal rendelkező fiatal igazgató. De tudta Trefort Ágoston, kinek kezébe teszi le e nagyfontosságú intézet sorsát. A töprengés és találgatás nem volt Kasztner Janka kenyeré. Éles ítéllettel ragadta meg feladatát, s máris tisztán állott előtte minden teendő, az egészet egybefoglaló keretek, s a legesekeylebb részlet is. Terveiben nem kergetett delibábokat, nem épített légvárakat, csak az elérhető tűzte ki célul. Nem nagyon vesztegette a szót, hanem eslekedett. Két és fél hónap kellett az előmunkálatokra, s meg lehetett nyitni az intézetet bennlakókkal és bejárókkal, gyakorlóiskolával, kellő tanári és tanítói testülettel, elégséges felszereléssel, de kivált munkakedvvel és ügyszeretettel. Pedig a vezetés nem volt könnyű dolog; mert egyebeket mellőzve, az intézet alkalmas épület híján, három egymástól elég távol fekvő helyen volt elosztva; másutt volt a lakás, másutt a tanítás s az ellátás. Képzeltető a felügyelet és fegyelmezés nehézsége a folytonos vándorlás között. Hét évig tartott ez az állapot, míg Janka néni szakadatlan sürgetésére az intézet végleges otthont kapott, mely külön az ő céljaira épült. Eközben folyt a képző belső fejlesztése és kiépítése, az intézetnek a város s a megye társadalmába való bekapcsolása, mely annyira sikerült, hogy Győr csakhamar büszkeséggel tekintett szellemi életének e legújabb és értékes ágára. Hogy ebben az érdemnek oroszlanrészre

Janka nénié volt, az értheti, aki egyéniségének nagy értékét ismerte. Saját bevallása szerint a győri tíz esztendő volt életének és munkásságának legboldogabb szaka. Fiatal lélekkel és erővel, az emberek iránt bizalommal és szeretettel elelve, boldog volt szép hivatásának teljesítésében. „Úgy szerettem azt az intézetet, és úgy csüggött rajta a lelkem, mint ahogy a művész csügg a maga alkotta mesterművön” — írja megemlékezéseiben, s e szavakkal önkéntelenül s legtalálóbban jellemezte önmagát, s egyszersmind a tanító-pályát, mely minden tudáson, szabályon, elméleten és aprólékos gondnal kiesztelt rendszeren felül és kívül főképen művészet, melynek mesterségét igen, de lényegét meg- és eltanulni nem lehet; annak tehetségnek és isteni adománynak kell lennie, különben nincs sem hatása, sem eredménye, sem értéke.

A győri szép esztendők azonban hirtelen véget értek. Egy nap Janka néni felszólítást kap, hogy haladéktalanul jelentkezék Trefornnál. A kolozsvári képzőről volt szó, mely a belső züllés veszélyében forgott. „Erős kézre és bátor, megbízható egyénre van szükség, hogy a kolozsvári intézet megmentessék a magyar nemzeti műveltségnek. Ezt az áldozatot öntől várom.” E szavakkal fordult a miniszter Janka nénihez, ki egy pillanatig megdöbben s alig tudott válaszolni; de belátva, hogy egy veszendő szent ügy megmentéséről van szó, érezve azt a nagy súlyt, mely a miniszternek teljes bizalmában van, meghozta ezt az áldozatot, odahagyta a győri képző meghitt körét és vállalkozott a nehéz feladatra.

A latin azt mondja, hogy: „A pálma a súly alatt gyarapszik”; a német Schiller pedig: „Az ember növekszik céljainak növekedésével.” Ez igaz, de pálma legyen valóban az a pálma, és ember az ember. A gyöngye összerogy a nagy feladatok alatt, a kiváló ereje a feladatok nagyságával nő.

Eddig új intézményeket kellett megalapozni, szervezni, megindítani, szóval teremteni; most Janka néni más feladat előtt állott: pusztuló intézményt megmenteni, új lelket önteni belé. Éles szemmel felkutatni a rejtett baj okait, tapintattal elsimítani személyi ellentéteket, eréllyel intézkedni, ahol szükséges, vissza nem riadni még fájó beavatkozástól sem. Kolozsvárt eleinte nehéz helyzete volt Janka nénié. Magában az intézetben gyanakodva fogadták, az intézet fölött örökös igazgatótanács is idegenkedve, hiszen szinte bíró gyanánt érkezett majdnem korlátlan hatalommal. Nincs terem, hogy működésének tisztító és újjászervező munkáját részletezzem; elég az, hogy két év múlva az intézet újra talpra állt, a testület belső egysége megszilárdult, kifelé visszanyerte jóhírnevét és tekintélyét. Janka néni pedig a szellemi előkelőségek közt foglalt helyet Kolozsvár társadalmában, mely nagyrabecsüléssel és tisztelettel adózott áldásos munkájának. Érezte mindenki, hogy tiszteletet parancsoló egyénisége, céltudatos működése és törhetetlen erélye teremtették meg az elért eredményeket. Nemsokára a szűk és alkalmatlan elhelyezést itt is célszerű, kényelmes épület váltotta fel és 1896-ban virágzó intézet ünnepelhette a nemzet ezeréves, a képző huszonöt éves fennállását.

Ez évben vonult nyugalomba Zirzen Janka s az Andrássy-úti polgári képző igazgatására maga jelölte ki utódját Lázárné Kaszt-

ner Jankában, aki két évtizedes alkotó munkájával bőséges tanujelét adta, hogy a magyar nevelés e legnagyobb fokú iskolájának vezetését teljes bizalommal rá lehet ruházni. Zirzen Janka szép és nemes hagyományokban gazdag örökséget hagyott Lázárnéra, s ő ezt nemcsak megőrizte és megővta, hanem fejlesztette és gyarapította is. Nagyon jól tudta, hogy valamint az egyes ember, úgy az intézmények életében sem szabad megállapodásnak lennie, hanem folytonos, belső szükségszerűségből következő fejlődésnek. A megállás itt már hanyatlás; mert a nemzeti élet haladása, a gazdasági, társadalmi, műveltségi körülmények változásai egyre új meg új feladatokat elé állítják a tanítást s a nevelést, főként a nőnevelést, melynek az utolsó félszázad alatt, alkotmányos életünk helyreállítása óta a nőnek új helyzetével kellett számot vetnie. Janka néni sohasem habozott a hagyomány nemes lényegének megővésével a régi, elavult intézkedéseket újabbakkal helyettesíteni, melyek jobban megfeleltek az idő új kívánalmainak. A közoktatásügy élén Trefort halála óta Csáky, majd Wlassics következtek, kik ugyanolyan megértéssel fogadták Janka néni terveit és előterjesztéseit, mint elődjük. Ezek a polgári képzőt kiemelték az elemi képzők sorából s a magasabb belső színvonalnak megfelelően magasabb elbírálásban részesítették. A nagyobb követelményeknek megfelelően új tantervek, új vizsgálati szabályzatok keletkeztek; új tanszékek felállítása vált szükségessé, melyek az új tantervtől is egyre magasabb képesítést és szakukban való önálló tudományos működést követeltek.

Külső díszben is gyarapodott az intézet, mikor 1898 novemberében, tehát ma huszonhat esztendeje, a boldogult királyné emlékére az Erzsébet-Nőiskola nevet fölvehette. Pauer Imre, az akkori gondnok, főlavató beszédét ezekkel az emlékezetes szavakkal fejezte be: „Legyen ez az intézet a női erénynek kiapadhatatlan forrása és termő talaja, az igazi eszményi nőiség iskolája, amelyből számúzve legyen minden, ami köznapi s amelyben a tiszta idealizmus ünnepli nap-nap után legszebb diadalát.” E szavakban ki vannak fejezve nemcsak az intézet addigi hagyományai, hanem azok az elvek is, melyek Janka néni pályájának vezérszabályai voltak; amelyek azonban sohasem rekesztették ki azokat a gyakorlati szempontokat sem, miket az élet követelt.

Az intézet rohamos fejlődése, mely az 1900-i párizsi világtárlat nagy díjában is kifejezést nyert, csakhamar szűknek érezte az Andrassy-úti hajlékot. Mindenütt, ahová Janka néni hivatása vezette, új helyiségek, új épületek jelezték tevékenységének nyomát: Ipolyságon, Győrött és Kozozsvárt. Budapesten is sor került az építkezésre. Sok tervezgetéssel, megfeszített munkával járt az új otthon megteremtése, de Janka néni az alkotás öröme lekesítette és 1902 őszén be lehetett költözni az új házba, a mi mostani épületünkbe, melynek minden kövéhez az ő emléke kapcsolódik. Ami az épületben nyájas és barátságos, az az ő szerető gondosságának műve; s erre szükség is volt, mert építésztervezői meglehetősen a kaszárnya kietlen stílusát és beosztását követték. A játszótér és a kert is őt vallja megteremtőjének; nem egy bokrárt és fáját a maga kezével ültette arra a helyre, ahol most is díszlik. Éles

szemét nem kerülte el a nagy épületben a legkisebb hely sem, ahová még egy kis díszet ne lehetne alkalmazni: a falra szelid színeket, az ablakba virágot, hogy akiket befogad, ne lelki börtönt, hanem barátságos otthont találjanak benne. Nyájas szigorúság és szerető következetesség voltak az ő varázsigei, melyekkel az intézet fölött uralkodott. Az ismeretszerzés csak fele annak, amit az intézetnek nyújtania kell; másik fele a lelki képzés, a kedély kifejlesztése. Nemcsak tanult, hanem a szó nemesebb értelmében művelt magyar nőket nevelni ennek a hazának, ez lebegett előtte. A szorgalmi idő komolyságán túl mindig helye volt a jókedvnek. Jóízű mosolygással nézte, ha alkalomadtán a lányok zongoraszó mellett táncra perdültek, daloltak, kivált az ő kedves nótáját, a „Kék nefelejts”-et. Iskolai ünnepélyeken szerepelnie kellett mindenkinek, aprajának, nagyjának, kinek-kinek azzal, amihez tehetsége és kedve volt. Hát még azok a víg farsangvégi előadások, amikor az egész ház azon törte a fejét, mit eszeljen ki egymás mulattatására és megrítálására, amitől még a tanári tekintély sem menekülhetett meg. Janka néni lelke mélyéből kacagott, ha egy-egy szelimes nyíl talált s a kárvallott is nevetve fenyegette meg a tréfa szerzőjét. A hivatalos ünnepélyeknél sokkal jobban szerette Janka néni a tanulmányi kirándulásokat és utazásokat, mert legtöbb tapasztalatot adnak, legjobban tágitják az egyén látókörét. Az utazások aranykora volt az ő ideje. Megtörtént, hogy egy-egy húsvét vagy pünkösdi alkalmával egy raj az Aldunán járt, a másik a Tátrában, a harmadik a Balaton mellett, a negyedik Fiumében. Sőt még nagyobb tengeri útra is merészkedett akkor az Erzsébet-Nőiskola: Dalmáciába, Olaszországba, a délfraancia- és nyugatspanyol partokra is. Bánatosan gondolok vissza arra az időre, mikor egynéhány koronáért nyakunkba vehettük az országot, s mint munkás méhek új tapasztalatokkal, tanulságokkal, tágult lélekkel és szívvel térhettünk vissza kaptárunkba. Janka néni maga is felhasználta minden alkalmat az utazásra; több ízben járt Olasz-, Francia-, Németországban, élvezve és tanulva. „Amit utazás közben szerzünk — szokta volt mondani — az örökre a miénk marad.“

Nem volna teljes e vázlat, ha nem szólnék irodalmi munkásságáról. Nagyon keveset írt. Munkás pályáján nem ért rá sokat sem beszélni, sem írni. Nyugalomba vonulta után megírja életének emlékeit. Igénytelen könyvecske, mely pálmáért nem versenyez. De igen hű képe írójának. Az éles ítélet itt találót megfigyelésckben nyilvánul; néhány vonásban meglepő elevenséggel varázsolja elénk azokat az egyéniségeket, kikkel életében találkozott, akikkel együtt munkált. Legjobban Trefort Ágoston miniszternek és Zirzen Jankának jellemzése válik ki e rajzokból. Sajat küzdelmének ábrázolásában szerény öntudat tükrözik; inkább az elért eredmények érzett örömet szereti kifejezni, mint a leküzdendő nehézségek miatt vívott harcokat. Az egész könyvecskét pedig hivatásának szeretete teszi meleggé, érzik belőle, hogy ebben találta legnagyobb boldogságát, mi meg tudjuk, hogy ennek köszönhette minden sikerét.

Emlékünnepet ülünk. Mit jelent ez? Vajjon pusztán a név hordozójának dicsőítését? Nem. Minden igaz ember egy eszmének hordozója; minden ember annyit ér, amennyit élete javából áldoz

hivatásáért. Az ember elköltözhetik az élők sorából, de az eszmének, melyet képviselt, élnie kell az utódokban. Élni pedig annyit tesz, mint hatni. S az eszme élteti mindazokat, akik az ő szolgálatában teljesítették hivatásukat. Ezért szent az elődök emléke, ezért idézzük fel őket például és lelkesítésül. Nékünk ma sokkal inkább, mint valaha, szükségünk van a mult nagy emlékeit és egyéniségeit idéznünk. Pusztító idöket éltünk, s a gondviselés megtartott bennünket; mindenesetre nem hiába tartott meg, van célja velünk. A közvetlen pusztulástól megmenekültünk, jobb jövő reménye dereng egünkön; rajtunk áll, hogy belöle verőfényes nap váljék. A gondviselésbe vetett hit, becsületes munkánk eredményének reménye, hazánk szeretete vezessen; a szebb mult emléke pedig lelkesítsen.

Janka néni örök betűkkel írta be nevét a hazai nőnevelés történetébe; legközvetlenebbül intézetünk multjához tartozik egyéniségének világító példája s arra int, hogy a nagy örökséget, melyet az idök mostohasága annyi gazdagságtól megfosztott, újra visszaszerezzük és régi fényébe állítsuk, akkor majd új rózsák nyílnak azon a töviskoszorún, melyet élete végén viselt. Ügy legyen!*

AZ EMLÉKEZET ÚTJAIN.* *

Lázárné Kasztner Jankához.

A multak záros ajtajánál

Örködő hü Emlékezet.

*Tárd fel kapud! Eressz be, kérünk
S vezetvén minket, szítsd tüzed!*

Nem vágyunk tér s idökre' messze,

— Minket e ház határa köt —

Csupán egy kedves ismeröshöz.

Ki nemrég hozzád költözött.

A rózsáknak kertésze van

Virágot kedvelö.

És ime, kit ma keresünk.

A kertész: éppen ö.

Piroskötényes lányserég

Ni, mint szalad eléje.

S hogy pirosposzsgás arcuk is,

Ez az ö büszkesége.

Majd új vidámság hangja száll,

Nö a leánysereg,

Hogy a kertészjelöltek is

Hozzásereglenek.

Tudják, hogy értük dolgozik,

Napestig küzdve fárads;

Azért a szeretet, mit oszt.

Rá százszor visszaárad.

Nála kartárs bizalma is

Nemes visszhangra lel.

Ami munkára ösztönöz.

Eröt s kedvet nevel.

Azért mindnyájunk öröme

S a háznak ünnepnapja,

Midön érdemkeresztre öt

Királyi kegy méltatja.

... Mindenható! Kinek kezében

A nemzetek legjöbb java.

Adj sok nőt, ilyet a magyarnak!

És újra nagy lesz a Haza!

Tordai Grail Erzi.

* Ezt az emlékbeszédet a szerző 1924 nov. 19-én olvasta fel Lázárné Kasztner Janka emlékünnepe.

** A szerző szíves engedelmevel, jólesö érzéssel közöljük ugyancsak ez ünnepen elszavalt ódájának néhány szép részletét.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország fellámadásában. Amen.

DERENGÉS AZ ÉJSZAKÁBAN...

Lampérth Géza „A gárda virága“ című regényének IX. fejezete.

A Szent István-toronyban hosszú mély kongással tizenkettőt vert az óra. A gárdistáknak távoznok kellett a Tavasz ünnepéről; addig szölt az „urlaub“. A táncoskedvű dámák ugyan küldöttséget menesztettek Barcsay Abrishoz, hogy engedjen még legalább egy kurta félórásckát, a deputációzás azonban — a cavallirok nagy öröme — nem járt eredménnyel. Az ordré úgy szól, hogy a gárdistáknak pont éjfélkor távoznok kell. Már pedig az ordré — ordré! Azon még olyan nagy hatalom sem változtathat, mint egy — asszonydeputáció.

A palota mély bolthajtásos kupalujában sorakoztak a fiúk és Barcsay vezényszavára katonás rendben indultak hazafelé.

A gárdisták sarkantyúja utolsó pengett a tavaszi éjszakában s elnyelte őket a gárdapalota nagy, boltozatos kapuja.

Az otthonmaradt gárdisták már mind a boldogok álmát aludták, csak az egyik szobából süremlett ki még a virasztó Barcsay az egyik ifjúnak —, úgy látom, Báróczy még mindig fennviraszt. Lepjük meg az öreg bagolyt. Én úgysem tudnék elaludni most egyhamar.

A világosablakú szoba elé értek.

Egyszerre mellettük termett Lóránth is.*

— Ha megengeditek, én is veletek tartok, álom úgyse jő ma már a szememre...

Barcsay bekopogtatott.

— Bujj be, aki vagy! — hangzott belülről egy mélyen, melegen zengő hang.

Beléptek a kis cellaszertű szobába.

Egyszerű fenyőfaasztal mellett, két zömök fagygyertya pislakoló világánál, nekivetközve ült Báróczy Sándor. Könyvek, toll, papiros, kalamus az asztalon. Borotvált arcával, komoly, kissé kesernyés árnyalattú ráncokkal átszántott homlokával inkább valami szerény másolóbarátnak vagy ágrólszakadt írónak látszott, mintsem királyi testőrzőnek.

— Mit csinálsz, testvér? — riadt a szokatlan órában meglepett bajtársra Barcsay.

— Olvasgatok, firkálgatok — felelt szerényen Báróczy —, most éppen Calprenéde „Kassandrát“ fordítgatom magyarra.

— Szóval literatorkodol, ahelyett, hogy velünk tartottál volna. Tündérvilágban voltunk, pajtás! De Ligne hercegék estélyén.

— Más az én tündérvilágom — hangzott a csendes válasz a könyvek mögül —, a szalonok parkettáján én nem versenyezhetek veletek. Tudjátok, hogy várme gyém nem is akart ajánlani a gárdába. Attól tartottak a tekintetes Rendek, hogy pirulniok kell majd miattam, mivelhogy én nem vagyok olyan daliás testű, mint a többi gárdista.

— Hát a lélek! — szölt közbe hévvel az ifjú. — Vannak daliás lelkek is, bajtárs.

— Meg akarom én is mutatni a magam módja szerint — mondta nemes önérettel Báróczy —, hogy a nemes, nemzeti és vitéz uraiméknak énniattam sem kell majd pirulniok.

— Avagy, ha pirulnak ökegyelmék, az öröm és büszkeség pirosítja

* Ő t. i. a „Gárda virága“.

majd az ábrázatjukat, hogy ilyen fiuk vagyon! — adott kifejezést rég őszintén érzett nagyrabecsülésének Barcsay.

Báróczy mindig bánatos szemében a hálás öröm egy sugara villant meg az elősmerő baráti szavakra, de érzékeny szerénységével igyekezett hirtelen másra terelni a beszédet.

— Hát téged mi talált, Gyurka öcsém? — kérdezte, átható tekintetét az írásait mohó szemmel vizsgáló ifjúra szegezve. — Olyan vagy, mintha temetésről jönnél és nem hejehujás sokadalomból... azaz, bocsánat, tündérvilágból...

— Szégyenlem magam, bátyám! — robbant ki őszintén az ifjú minden elfojtott keserősége és sötét pír öntötte el egyszerre üdehamvas arcát. — De okosan is tetted, hogy nem tartottál velünk! Ha láttad volna, hogyan fogadtak bennünket... Mint valami exotikus idegen világból idecsöppent vadembereket, vagy lélek nélkül való, csillogó csecsebecsés játékszereket... Mindenki csak a cifra öltözetünket, a daliás testünket bámulta. Azt, ami csak külső cafrang rajtunk. Arra senki sem gondolt, hogy belül is van valami, hogy szívünk is van, lelkünk is van... Mindjárt táncra állítottak bennünket, mintha ez volna az ősi és egyedüli mesterségünk, minden tudományunk. Cicomás bábuk, mulatságos figurák, cirkuszi „ attrakció ” voltak... A táncosnőm, mikor komolyabb diskurzust akartam vele kezdeni, nem felelt, csak nézett, nézett rám... Egyszerre mosolyogva legyintett felém a legyezőjével: „Be szép szemeid vannak... mind azokban gyönyörű ködöm, mióta beszélsz” — mondta. El kellett magamat nevetnem. „Beszélj tovább” — kért ekkor. — „Minek?” — kérdeztem. „Mert illik a szádnak!” — kacagott rám. „De még jobban illik a tánc a lábadnak. Jer csak, táncoljunk!...” S ha hallottad volna, hogy léha, széllébélelt, nyégle ficsurak minő megjegyzéseket tettek reánk — műveletlen barbárokra, akik otthon, a magyar pusztákon csak vadászunk, agarászunk, pipázunk, dorbézolunk és nyereg alatt puhítjuk a húst... Könyv, literatura, európai magasabb műveltség „terra incognita” előttünk... ázsiai hun legények vagyunk... és így tovább.

— No, Andris pajtás meg is adta az egyik nyeglének az illendő választ! — mutatott a háttérben csendesen álló Lóránthra Barcsay.

— Nekem is bizony többször ökölbe szorult a kezem — folytatta az ifjú —, torkomat fojtogatta a szó, de nem szóltam, mert... mert magamban pirulva éreztem, hogy igazság is van e csúfondáros beszédben... Itt, ebben a fényes városban, mintegy a műveltség tükrében, döbbenve látom a mi elmaradt voltunkat.

— Hiszen éppen azért jöttünk ide — szólt közbe Báróczy —, hogy itt, mint valami nagy világi iskolában tanuljunk, művelődjünk és pótoljuk az otthon mulasztottakat.

— Igen, te ezért jöttél, Báróczy — mondta az ifjú egyre jobban nekihevülten —, de mi táncolni jöttünk, maskarázni, meg hoffirozni... A literatúrából itt is csak a „Lőcsei Kalendárium”-ot forgatjuk, meg azt a bizonyos harminckétlevelű képeskönyvet... Arra van gondunk, hogy a dolmányunk rézpitykéje, meg a sarkantyúnk taréja ragyogjon, de a lelkünk csak tovább rozsdásodik ezalatt...

— Keserű a beszéded, bajtárs — szólt közbe csitítván Barcsay —, megkáprázott a szemed itt a nagy fényességtől és a vilóságnál is sötétebben látod az ezen túl való dolgokat.

— Keserű, de nem igazság nélkül való — mondta Báróczy.

— Ezt én is megösmérem — hagyta helyben Barcsay.

— De nem így lesz azután! — villant fel az ifjú szeme és hangja az eskü ünnepélyességével csegett. — Legalább, ami engem illet... Az én vezérlő csillagom ezután nem a hiúságok vásárának hazug fénye lesz, hanem ez a két éjszakai fagygyertyád, Báróczy. Kérlek, légy ennek utána te az én vezetóm és vezess engem új utakra!

— Szívesen! — szorította meg a feléje nyújtott kezet melegen Báróczy. — Most már látom, Gyurka, hogy te is megtalálád a lelkedet. Nem is Gyurka léssz te ezután, hanem immár — György. Nemes Bessenyei György!

— Lám, mégis csak jó volt elmennünk abba a maskarába! — mondta derűsen Barcsay. — Én is hozzátok állok. Én is érzem, hogy megmozdult bennem ma a lélek... S remélem, követni fognak bennünket még mások is. Igenis, meg kell mutatnunk a világnak és édes hazánknak, hogy a magyar nemes ifjúnak nemcsak daliás teste van, hanem daliás lelke is. Minden szépre, jóra talantomos magyar lelke...

— Haki pedig csak táncolni akar és hoffrozni — jegyezte meg kissé csípősen Báróczy —, az menjen haza. Nemcsak a bécsi fényes parketta, a fekete magyar föld is terem virágot. Otthon is vannak asszonyok. Nem selymes-kényes, kacér frájlák és hópámák, hanem egyszerű, hűséges szívű, tisztalelkű magyar kisasszonyok. S terem az a fekete magyar föld mást is. Ami nélkül éhen pusztul a fényes parkettek nyegle léhűtője, ami nélkül nincs európai magasabb műveltség, nincs literatura, nincsen semmi, mert nincsen — élet... S azt a földet is művelni kell. Ésszel és kézzel. Oda is férfiak kellene!

Lóránth, aki eddig szerényen meghúzódva, szótlanul hallgatta társait, most előlépett, melegen megszorította Báróczy kezét és csak ennyit mondott: — Igazad van, bajtárs. Az én lelkemben is világot gyujtottál! Megmutattad az útamat...

...Mikor a négy ifjú búcsút vett egymástól, napkeletről — a magyar puszták felől — a hajnal fénye derengett már a kis cella ablakán...

Lampérth Géza.

Csáky Albinné grófné: Bolza Anna grófnő halála alkalmából.

A mindszei kastély homlokzatán ezt a felírást hordozza:

„Mintha nem östől származnál, légy tetteid által
Öse családodnak s a Haza áldani fog!”

Ebben a kastélyban, melynek bűbajos fekvése, környéke a Szepesség minden szépségét mintegy kinyilatkoztatja, itt töltötte Csáky Albinné grófné élete legboldogabb, özvegysége óta bánatban megszentelt s a haza megconszokítása óta bús, de reménykedő honleányi életét.

A Magyar Asszony „A magyar fájdalom vándorútján” nemrég közölte gróf Csáky Imre üzenetét, melyet édesanyjának küldött. Ujra idézzük a felemelő, találó, jellemző fiú kegyeelt ez apoteozisát:

„...Nehéz néhány szóval leírni egy ember képét. Ebben az esetben azonban segítségemre van a magyar nyelv géniusza, mely két szóban fejezi ki mindazt, aminek leírása oldalakat igényelne; két szóban, mely legjobban jellemzi azt, akiről beszélek, s ebben a rövid két szóban: Magyar Nagyasszony..

Pihenj békével, Nagyasszonyunk! Veled a magyar asszonyok, a magyar Haza áldása, emlékezete.

A MAGYAR FÁJDALOM VÁNDORÚTJÁN.

Vándorbotot vett a kezébe a magyar fájdalom. Göröngyös útjából, hol innen, hol onnan, zokogó erdőkből, lázongó falvakból, néma városokból küldi el könnyeit.

N. György Dezső verseiből.

LÁTOGATÓ.

A szomszédjárás régi, jó szokása
Ma mintha tépő kötelesség lenne...
Komor arccal még be-beköszöntünk
Komához, vőhöz...
De nincsen semmi köszönet sem benne.

Bor még kerül, cigány is húzza néha...
Tán mámor is van. S még több hallgatás.
A szomszédjárás régi, jó szokása
Ma már csak olyan,
Mint egy férfi-halottat siratás.
Bús panaszt tölt bor helyett pohárba.
Jó szó ritkán hallik... A lélek beteg.
Jaj, tán jobb is volna csak otthon maradni!
De üz valami.
Hogy a halottakhoz el-elmegyek...

A vendég tört lélek-cserepet hordoz.
Maga bajáért a másét szokta kapni.
Felkel némán... A szeme könnyes... Indul.
Ki sem marasztja.
S megyen tovább halottat látogatni...

ÖSSZEJÖVETEL.

Ülünk némán... Tilos beszéd
Ez a mi szótlán hallgatásunk.
De jó, hogy ezt nem viheti
Vádlott padra a szél szája.

De jó, hogy hallgatni szabad,
De jó, hogy még sirni tudunk,
De jó, hogy már régen sirni
És hallgatni megtanultunk.

Mért ejtünk ki egy-egy sóhajt?
Minek ez a perdülő könny?
Ülünk némán... Tilos beszéd
Ez a mi szótlán hallgatásunk.

GÁLYARABOK.

Ketten voltak... A
Gálya ringott...
A máglya égett... Szólt az
egy: Elfogadom... A sors
akarja... A lánc a nyakam
Csontig marja...
Megalkuszom... S enyém
a kegy.

Fölszegte fejét a másik
Hitének bús erejével.
Valami égett a szemében...
És fölhorkant a
gálya-szálon: Jöjjön
aminek jönni kell...!

A MAGYAR CSALÁD.

Több mint egy évtizede, hogy létért való küzdelmünk súlyosodása megkezdődött. A háború évről-évre gyarapodó terhei lassan felemésztették minden erőnket: naponta nehezebb lett a megélhetés, s ami csekély tartaléktőkét gyűjtöttünk, alig volt elégséges arra, hogy pótoljuk a hiányokat, melyek megfeszített, megtízszerezett munkánk mellett és a magunk és családunk fenntartása körül jelentkeztek. A háború szerencsétlen kimenetele és következményei a gondok lavináját görgette reánk s az anyagi kimerültséghez most már a folytonosan fokozódó lemondás következtében lelki elernyedés is hozzásegődött. Anyagi forrásokból és bátor elszánt-ságból kifosztottan állott a *középosztály* ezer és ezer családja s reménytelen reménységgel várta a holnapot. Az állam, a nemzet katasztrófája ezt a *nemzetfönntartó elemet* sujtotta a legerősebben, mert amije volt, azt részben áldozatul hozta a világraszóló küzdelem sikeréért, részben a nélkülözhetetlen szükségletek ki-elégítésére használta fel, és nem volt meg az élelmessége, de főképen nem volt erkölcsi lazasága ahhoz, hogy a viszonyok alakulását lelkiismeretlenül saját előnyére használta volna ki.

A helyzet javulása még ma sem következett be s még ma is szinte kétségbeejtő a magyar középosztály helyzete. A mindennapi kenyér megszerzése fokozott munkát követel a családfőtől, akinek azonfelül gyermekei jövőjéről is kell gondoskodnia. Hivatása teljesítése, hivatala ellátása s a kegyetlen szűkséggel folytatott hősi hadakozásban alig marad ideje magánügyeinek elintézésére, olyan utánajárásokra, felvilágosítások beszerzésére, amelyek legtöbbször nemcsak magának, hanem egész családjának helyzetén könnyítenének, s amelyek őt neki jogosan kijáró előnyökhöz juttatnák. Így különösen gyermekei neveltetése, elhelyezése kerül sok gondjába. Honnan vehetné az időt, a pénzt, hogy valamely információ végett pl. a fővárosba utazzék? Ha megteszi, ha vállalja a fáradságot, nem egyszer, de többször is, nem jelenti-e vállalkozása, hogy családjának, neki magának áldozatot kell hozniok, lemondaniok újra valamiről, ami egészségükhöz, normális életmódjukhoz — mily igénytelenül állapítjuk meg úgyis ma a normális életmódot! — feltétlenül szükséges volna? Senyved, pusztul a középosztály.

A MANSz tudja, hogy milyen következményekkel jár a súlyos megpróbáltatás a középosztályra, de tudja azt is, hogy ennek az osztálynak a pusztulása mit jelent az egész magyar társadalomra nézve. E végzetes következményeket el akarja hártani s a magyar középosztálynak segítséget akar nyújtani, legalább olyan mértékben, amennyire megteheti. Lapja, „*A Magyar Asszony*“ *készséggel szolgál előfizetőinek bármilyen természetű, magán- és közhivataloknál, hatóságoknál beszerezhető felvilágosítással, akár a családfő ügyeiben, akár a családtagok, pl. a gyermekek nevelése, elhelyezése stb. ügyében. Erre a célra egy külön szerv létesült, melyben a magyar közélet kitűnőségei, vezetői emberbaráti érzéstől vezetettve tömörültek s melynek élén dr. Denhoff Antal miniszteri titkár, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr titkára áll, aki nagy tudással, körültekintéssel és szeretettel teljesen önzetlenül vállalja a beérkező ügyek lebonyolítását.*

A MANSz tehát felszólítja A „Magyar Asszony“ előfizetőit, forduljanak bizalommal ügyesbajos dolgaikban a szerkesztőséghez (VII, Rózsa-utca 23), adják elő pontosan és részletesen, milyen ügyben kérnek felvilágosítást* a szerkesztőség az adatok gyors és kifogástalan beszerzése után a *válaszbélyeggel ellátott és megcímezett borítékban megküldi a választ a tanácsért hozzáfordulónak.*

A tudat, hogy egy-egy családot kiadásoktól, fáradságtól kímélünk meg s neki ügyeiben segítségére voltunk, lesz jutalmunk nekünk s jutalma mindazoknak, kik ebben a munkában segítő kezet nyújtottak. Egymásért készséggel dolgozunk.

UTOLSÓ KÍSÉRLET.

— *Levél a szerkesztőhöz.* —

Többször szót emeltem már a lap fejlesztése érdekében, mert meg vagyok győződve arról, hogy ez nagy segítség lenne a Szövetség eszméinek elterjesztésében és céljainak elérésében, mivel a tagok egymásközötti sűrű érintkezése bátorítaná a csüggedőket s a bizókat még serényebb, kitartóbb munkára lelkesítené. De oly tömértelen pénzbe kerülne a lap sűrűbb megjelenítése, hogy a vezetőség lehetetlennek tartja ekkora összegnek az előteremtését. Ezért intézte hozzám a decemberi szám levele ládájában ezt az üzenetet: „A lelkes vággyal mi is egyetértünk. Kérjük hozzá az *állandó kivétel* teljes anyagi biztosítását.“ Vagyis: Kísérlelem meg, hogy vajon ilyen rengeteg pénz lehet-e a mi szegény, sok gonddal élő közönségünkötől megszerezni. Én pedig most nem latolgatok semmit, én csak arra gondolok, csak azt tudom, hogyha olyan eredményt akarunk elérni, amelyért az utókor elismerésén felül a háláját is el akarjuk nyerni, úgy erre a segítő eszközre szükségünk van — tehát meg *kell* szereznünk.

Felkérem Geöcze Saroltát, kiről egy előadása révén megtudtam, hogy ugyanazt a felelősségérzetet érzi, mint én. Lindenmayer Antóniát kinek önérzetes, hazafias szavai az én érzelmeimet tolmácsolták. Nyugalmas mazott vasutasné, ki velem együtt vallja, hogy a magyar asszonyok lapjában idegen szavaknak nem szabad helyet találnia, mert a magyar nyelv oly gazdag, oly szép, hogy általa minden hasznos és szép fogalmat kifejezhetünk — szóljanak hozzá ehhez a fontos ügyhöz. Ő rajtuk kívül még felkérem a hozzászólásra mindazokat a lelkes, hazaszerető magyar nőket, kik velem együtt *akarják*, hogy a magyar nemzet asszonyainak lapja diszes, szép példája legyen annak a magyar kultúrfőlénynek, melyről anyanyisior hallunk s melyről nekünk is kötelességünk bizonyosságot tenni.

A lap kiadásait én úgy gondolom megszerezhetőnek:

1. minden MANSz-szervezet rendez egy téli és egy nyári mulatságot a lap javára;

2. az előfizetési díj negyedévenként 100 ezer korona, de aki ennyit nem tud fizetni, az a most érvényben levő 10 ezer koronát fizeti negyedévenként.

Látok mostanában keletkezett új folyóiratot, amelynek előfizetési díja 50 ezer korona negyedévenként. Ha az reméli, hogy megél és nem fél, hogy drágára értékelte magát, hogyné volna joga akkor a mi nemzeti hivatást szolgáló lapunknak — azért, mert drágább lett, — arra a reményre, *Demeter Istvánné.*

* Amennyiben az érdeklődők más ügyben is írnak a MANSz-nak, a tudakozódó sorokat *egészen különálló papiroson* kell írni. Legcélszerűbb a kérdéseket *külön borítékban* küldeni.

APRÓSÁGOK A NAGYVILÁGBÓL.

A *párizsi Panthéonban* egyetlenegy nő van eltemetve, aki azonban sem költőnő, sem művésznő, sem tudós nem volt, nem Sarah Bernhardt, nem Mme Curie és nem Pompadour marquise, csak egy nagy embernek a felesége: a híres kémikusnak, *Berthelot*-nak élettársa. Mit tett, hogy itt nyugszik Franciaország nagy emberei között? Berthelot és felesége bensőségesen szerették egymást. Megesküdtek, hogy sohasem szakadnak el egymástól, és egy napon haltak meg. Berthelot temetésekor *Mme Berthelot* koporsóját is odahelyezték a Panthéon fülkéjébe tiszteletből nagy szerelme iránt. Valahol, egyszer legalább a hűség és a szeretet elég jogcím volt, hogy bevonuljon a hivatalos halhatatlanság templomába.

A *nők otthon-munkája* a háború előtti időkben sem volt ritkaság. Sokan keresték kenyerüket vagy igyekeztek javítani anyagi helyzetükön olyan munkával, amely nem kívánta a műhelyben vagy üzletben való megszabott munkaidőt, de a háztartási, otthoni elfoglaltság mellett volt elvégezhető. Az otthon-munkával így a nőknek az a része, amely nem tudott vagy nem kívánt az otthonon kívül állást, alkalmazást szerezni, bizonyos jövedelemre tett szert. A háború utáni súlyos gazdasági viszonyok a nőket, asszonyokat-leányokat még inkább rákényszerítette az otthon-munkára. Mindinkább észrevették azonban az otthon-munkások, hogy szervezetlenül a továbbadó, értékesítő kereskedők kiuzsorázzák őket, hogy munkájuk értékének csak kisebb hányadát kapják meg tőlük. Mind gyakoribbá váltak a különböző alkalmakra rendezett vásárok, kiállítások, amelyeknek célja az volt, hogy az otthon-munkás a közvetítés kizárásával értékesítse munkáját. A MANSz szövétanfolyamai is a hasznos otthon-munkának egyik fajtáját terjesztik.

Nem lesz érdektelen „A Magyar Asszony” olvasói előtt az a szervezkedés, mely ugyancsak hasonló céllal Zürichben indult meg néhány hónapja s eddig körülbelül 220 jelentkezőt tudott kielégíteni. A „*Frauen Heimarbeit*” részint alkalmat nyújt a jelentkezőknek otthon vagy a műhelyben végzendő munkára, részben a munkák értékesítésével foglalkozik. Ez utóbbi célt szolgálta egy bazárja és szolgálja üzlethelyisége; műhelyében pedig megrendeléseket fogad el. Minden jelentkezőnek a neki legmegfelelőbb munkát juttatja: tarka- és fehérhímzést, a kötésnek különböző fajtáját, fehérnemű- és ruhavarrást és javítást, csecsemőkelengyék összeállítását, szőnyegcsomózást; iparművészeti munkákat, pl.: babakészítést, bőr- és posztómunkát stb. Leányok és fiatal asszonyok, kik hivatásszerű elfoglaltságuk mellett a hasonló természetű munka kívánta ügyességet, jártasságot nem sajátíthattak el, iskolázott erőktől tanulhatják meg a háztartásban nélkülözhetetlen kézimunka-fajtákat, javítást, átalakítást, fel dolgozást. Anyák, ha gyermeküket nincs módjuk megbízható egyénre bízni, magukkal hozhatják a műhelybe gyermekeiket is. — A nők itt is magukon és egymáson maguk erejéből igyekeznek segíteni.

A *nők haladásága* meglehetősen befolyásolja az életkor statisztikáját. Az *amerikai* nevelésügyi kongresszuson *Fisk doktor* az emberek életkoráról tartott előadásában kimutatta, hogy az átlagos emberi életkor a három utolsó század alatt 21 évről 58 évre emelkedett. Ezt a hatalmas különbséget elsősorban az orvostudomány haladásának köszönheti az

emberiség. A további emelkedés is lehetséges, de függ az emberek, első sorban a nők egészséges életmódjától. Mert éppen a nők növekvő halandósága rontja meg az életkor statisztikáját. Éjjelezés, élvezetek hajszolása, sok alkohol és dohányzás, tánc, a kellő mértékű pihenés, alvás és jó levegő hiányában, a női szervezet ellenállóképességét csökkenti. A *könnyelmű életmód* kedvelése a rossz nevelés következménye, Fisk doktor ezért a helyes neveléstől várja a nők életkor-statisztikájának javulását.

Közli: — s — a.

LEVELET HOZOTT A POSTA . . .

Levelet hozott a posta . . . Szép, finom írású levelet. Minden betűje tiszteletadás annak az ügynek, amelynek érdekében íródott. Szinte azt mondhatnók — a Hazának tiszteletadás, mert aki írta, honzszerelmes, honleány, hű magyar asszony a szó legigazabb értelmében. Nemcsak ő ilyen — hála Istennek! sokan vannak; de most róla emlékezzünk: *Györfly Istvánnéről*, aki ezt a levelet küldte nekünk.

Olvasóink bizonyosan emlékeznek reá. Az ő áldozathozásra vágyó magyar lelke találta ki, teremtetete meg a „*lapgondozó*” tisztséget, intézményt. Ő gondolt rá először, hogy minden városban, faluban kellene lenni valakinek, aki „A Magyar Asszony”-t különösen megszereti, gondjaiba veszi, elterjedését, előfizetők gyűjtését szorgalmazza és ami fő, a *meglevő előfizetőket megtartja* a lapnak. Gondoskodik arról, hogy a lapot mindenki kézhez kapja, közli a kiadóhivatallal, ha az meg nem történik. Be gyűjti, beszedi az esetleges hátralékos előfizetési díjakat és azt egy összegben, kimutatás keretében küldi be a kiadóhivatalba. Gondoskodik arról, szép, finom formában, hogy a lapot *el is olvassák* azok, akik járjatják — hogy a belőle kiáradó magyar lélek hódítson és gyümölcsöztessen.

Milyen *könnutatást* küldött most ismét nekünk! (És már hányat!) Közel ötven előfizetőről számol el ez alkalommal. (Részben 1924. év hátralékosai, részben új előfizetők.) Milyen nagy munkát végzett, ez alkalommal is 697 ezer koronát gyűjtött össze! Tiszteletet parancsoló ideális munkát végzett. Velünk él, velünk dolgozik, igazi munkatársunk.

Mi hajtja őt, mi ösztönzi arra, hogy ilyen nehéz kötelességet vállaljon? és így oldjon meg? ezt ő mondta el nekünk, amikor meglátogattuk és láttuk, hogy a sokat szenvedett, szinte keresztre feszített menekült tisztviselők nehéz, gondterhes életét éli a család. Azt mondta akkor:

„Nekem is kell valamit tenni külön a Hazáért; *az nem lehet*, hogy én a magyarasszony-munkából, a Szövetség áldozó munkájából ki ne vegyem részem. Oly csekélység ez, olyan boldog vagyok, hogy megtehetem és szívemet kielégíthetem.”

Igaza van *Györfly Istvánné szegedi lapgondozónknak*:

„Az *nem lehet*, hogy annyi szív
Hiába onta vért! . . .”

TH . . . o.

A nőnevelési kongresszus alkalmából a nőnevelés reformálásának fontos kérdéseivel foglalkozva a *Mansz* begyűjtötte a vidéki elnökségektől a kérdésekre beküldött válaszokat. Az anyag feldolgozása folyamatban van, de már most elismeréssel szólhatunk a magyar asszonyokról. A legértékesebb anyag érkezett be, sok meglepően szép eszmével. Amint az óriási anyagot feldolgozták, a kongresszus napjának meghatározása időszzerű lesz.

AZ „ÚJ VILÁGRÓL“.

Midőn a „Magyar Asszony“ nagyérdemű főszerkesztője részéről az a megtisztelő felszólítás ért, hogy írjak lapjukba, azt gondoltam, a mesés földről írok, szívesen felé, különösen ma, annyira vágygál telt sóhajttása száll, hogyha ezeket a sóhajttásokat összpontosítani lehetne, bizonynyal szárnyukra vehetnének egy jól megrakott hajót. Ez az ország, az ígért földje — Amerika.

Az európaiak általában kevésbé ismerik. A képzelet sok hamis adást vitt a köztudatba s Amerika egyet jelent a füstös, kormos, tülsiketítő lármát csapó gyárak tömegével, népe idegölő robotban kora reggeltől késő estig pénzhajhászó, rideg, számítógép. Magam is annak a tévhitnek voltam áldozata, hogy az amerikaiak mindennél fontosabb az ő „business“-e, üzlete, hogy lelkéből hiányzanak a nemesebb emóciók. Mily kellemesen csalódtam! A téves nézetek megcáfolására, a való, a tények hű beállítására lelkiismeretem ösztönöz. Ez alkalommal csak egy-két adattal fogok szolgálni.

Az amerikai rideg „business“-ember, de csak — üzletében. Foglalkozása közben valóban nem foglalkozik semmi mással s minden figyelme és energiája arra irányul, hogy üzletét pontosan és kifogástalanul vezesse. Ez boldogulásuknak legfőbb titka. De záráskor az üzletember ottmarad az üzletben, s otthon, övéi között kedves férj, kedélyes családapa talá-lunk. Figyelmes, gyöngédséggel veszi körül övéit, segítségére van feleségének, játszik gyermekeivel; kertjében öntözi a füvet, nyesegeti a fákat, ápolja a virágokat, tatarozza az utakat. Ha elfáradt, előveszi ujságját s a „porch“-on, verandán kényelmes hintaszékben ülve olvas. Vagy felületes családi autóból az elviszi „ride“-olni őket, ki a tiszta, szabad levegőre. A tavaszi jó idő beálltával a vásár- és ünnepnapokat rendszeresen kinn tartják. Már szombatban előkészítenek mindent, bőséges, gazdag elemzősiát, a szendvicsek változatos fajtái, sajt, vaj és finom gyümölcs viszik főszerepet. A kényelmes autóból azután korán reggel felpakolnak mindent, plédeket, labdát, lepkehálót, horgot stb. s az autó repíti őket a tavakhoz, vízesekekhez, erdőbe, ahol azután kiki kedve szerint üdülhet: fürödnek, úsznak, horgásznak, szép árnyas helyen kifeszített függőágyban olvasnak. A pihenést is teljes mértékben élvezik. A megfeszített munka után ez a tökéletes pihenés nyújt igazi felrissülést a fáradt idegeknek. Érdekes szórakozás egy ilyen ünnep- vagy vasárnap estén végig nézni a kirándulók hazatérését. A pompás úttesten sűrű egymásutánban követik egymást az autók; színes, ragyogó lámpákkal óriási mozgó, kigyóhoz hasonlítanak, még nesztelen tovasiklásuk is ezt az illúziót kelti távolról. Sokszor élveztem ezt a tarkán ragyogó képet a verandáról, de a végén sohasem bírtam bevárni.

Érdekes, szép szokása az amerikaiaknak a név, de főként a születésnapoknak komoly, nagy ünnepként való megülvése. A gyermekek első születési évfordulójától kezdve minden évben nagy társaságot hívnak össze e napon, s a lakomát tánc, zene, társasjátékok követik s az ünnepeltet ajándékokkal halmozták el.

S még ennél is szebb és jellemzőbb az ú. n. „Motherday“ (anyák napja), melyet minden év május havának második vasárnapján tartanak meg. Ez az igazán meghatóan szép és kegyeletos érzésre valló ünnep Miss Anna Jarvés (Philadelphia Pa) kezdeményezésére létesült. E napon Amer-

rikaszerte az anyákat ünneplik. A családban az anyát ajándékokkal halmozák el, nagy vendégséget rendeznek tiszteletére, rokonai, tisztelői üdvözlésére sietnek, s ezen a napon azok, kiknek édesanyjuk él, piros szegfűt viselnek, míg azok, kik édesanyjukról már csak mint halotról emlékezhetnek meg, fehér szegfűt tűznek fel. A piros és a fehér szegfű jelképe az édesanya iránti szeretetnek, kegyeletnek.

És most kérдем: azt a népet, amely ilyen megható gyöngédséggel veszi körül az anyákat, lehet-e, szabad-e ridegséggel vádolni? Nem, és százszor nem! Egyeseket és népeket nem szavaik, de tetteik után ítélhetünk meg helyesen. Az amerikai rideg pontossága üzletében, foglalkozásában erény és nem öli meg szíve melegségét. *Sandrock Alajosné.*

KÜLÖNFÉLE.

(Egy pontozással írt levél...)

Karácsonyi számunkban *Berta Ilona* Krüzselyi Erzsébet költészetét méltatta „Hangtalan lírán” című verskötetével kapcsolatban és idézett néhány sort abból a versből, melyet *Mezey Lajos* „éjrab” társához intéz a költőnő vigasztalásul. Most érdekes levelet hoz a posta *Mezey Lajos*-tól. A pontozással írt kedves levél ez:

„A Magyar Asszony” ez évi 12. számában a főszerkesztő tollából egy igen kedves s engemet felette érdeklő közlemény jelent meg *Krüzselyi Erzsikéről*.

Ezt véletlenül, de őszinte örömömré a lap egyik itteni előfizetőjétől tudtam meg. Én vagyok az a *Mezey Lajos*, akinek a „Hangtalan lírán” című könyvben levő „Mi nem találkozunk” című vers szól, melyből a cikk szemelvényét is közölt és melyet én kéziratban ez év tavaszán kaptam. Én már 24 éve vak vagyok s a közös szomorú sors hozott bennünket össze, illetve vitt engem hozzá 12 éve s ő oly szívesen, kegyesen fogadott. Azóta szállnak leveleink, de sohasem találkoztunk s talán nem is fogunk.

A „Mi nem találkozunk” című versen kívül még egy másik szép és nekem szóló verssel tisztelt még meg, amelynek címe „Egy vaknak”. E vers 1912 decemberében jelent meg s válasz volt az én névtelenül írt legelső levelémre, melyben az akkor megjelent könyvéhez gratuláltam.

Őszinte s nagy örömet szerez nekem kedves soraival. Megtisztelő barátságával enyhíti az én nagy lelki szenvedésemet. Ünnepem van, ha levelet kapok Tőle, s hálás, nagyon hálás vagyok neki ezért. Nagyon vágyom most arra, hogy A Magyar Asszonynak róla írt kedves közleményét neki elküldhessem. S nagyon kérem, méltóztassék nekem a Magyar Asszony fenti számából s a fenti célra egy példányt címemre elküldeni, amelyért előre is hálás köszönetemet küldöm.

Biharnagybajom, 1924 december 24.

ifj. *Mezey Lajos.*“

(A Regösök febr. 2-ára hirdetett hangversenyüket)

febr. 20-ára, péntekre halasztották. (Zeneakadémia, fél 6 óra.)

(Az Orsó és Rokka.)

Nagyon sok középosztálybeli nőnek szüksége volna arra, hogy díszmunkák készítésével kereshetne jussón. Az Orsó és Rokka azonban meg akarja szüntetni az értéktelen vásári holmik készítését s azért tanfolyamok szervezését tartja szükségesnek, amelyeken a jelentkezők a művészi kézi munka fajtáit tanulnak. A maga részéről az anyagot rendelkezésre bocsátja. A tanulóknak csak a varrőeszközről kell gondoskodniok: — a kultuszminisztériumtól ingyenes tantereket, valamely társadalmi egyesülettől pedig helyiséget remél. Az áldozatkész egyesület értesítését Kecskeméti utca 3/a. alá kéri Az Orsó és Rokka-Szövetség.

(Egy kedves előfizetők levele.)

„Már nagyon búsultam a szent ünnepek előtt, hogy nem jön, nem jön „A Magyar Asszony” ünnepi száma! Nem hozza a posta, pedig hogy várom... Végre jó későn, 24-én estefelé jött a levélhordó és hozta a várva várt lapot. Úgy örültem mint a gyermek! Mégis! a Jézuska megküldte nekem is a karácsonyi édes, javából való szellemi csemegét, mit már magamhoz is vettem, és mégsem fogyott el; újra hozzá nyulhatok, újra vehetek belőle, amikor egy kis időm van hozzá, és mégis megmarad teljes egészében. Milyen dús gazdag tartalmú ez a mi lapunk, vesztettem volna vele, ha nem kapom meg! Milyen aranyos, nagyszerű: szegény Krüzsélyi Erzsike kötetéből a mutatók, azon csodálkozom, hogyan tudott így kifejlődni a költészete, hiszen már gyermekkorában érte a tragédia. Csodálatos — igaz — ő nem sajnálni való, s én mégis ágyban, a sötétben sírtam a sorsán... És a gyermekrovat, mily bájos, elragadó, bizony-bizony a gyermekszív, mért nem is örök...

Most pedig a többi sokkakkal együtt én is kívánok a MANSZ-nak, és lelkes vezetőinek sok sikert, szerencsés előrehaladást az 1925. év kezdetén.

A régi és új rajongással

Kárpáti Rigó Györgyné.”

CSEKÉSZHÍREK.

A Magyar Leánycserkész Szövetség krónikájából. Szeptember óta a Magyar Leánycserkész Szövetség a következő csapatokat avatta: Baar Madas református leánynevelő-intézet csapata, vezetője: Victor Erzsébet; a szkf. Práter-utcai leánygimnázium 15. Zrinyi Ilona- és 21. Réka királyasszony-csapat, vezetője: Lindenmayer Antónia orsz. elnök; 22. Török Bálintné iparostanonc csapat, vezetője: Molnár Rózsi; 25. Gizella királyné kisvárdai áll. polg. leányiskola csapata, vezetője: Balogné Antal Irma.

Október havában megalakult a Magyar Leánycserkész Szövetség Nagyszervező Tanácsa, melynek tagjai a magyar társadalmi és kulturális élet kimagasló női reprezentánsai közül kerültek ki. Az alakuló gyűlésen az országos elnök ismertette a mozgalom nemzeti jelentőségét és hatalmas célját, a jelenlévő Nagyszervezők közül Berta Ilona a „Magyar Asszony” főszerkesztője és Sztankayné Ivády Antónia csillagkeresztes hölgy üdvözlölte a Szövetséget, gróf Festetics Pál szkf. főparancsnok és Hámos Nándor az „Ifjúsági Testnevelés” főszerkesztője biztosították a leánycserkészmozgalom a fiú cserkésztestvérek támogatásáról. A Nagyszervezők közül dr. Pintér Jenőné kir. tankerületi főigazgató neje, Unger Tiborné horogszegi Szilágyi Erzsébet, Forgács Ferencné grófné, Radványiné Fechtig Margit báróné és Sztankayné Ivády Antónia vállaltak különböző csapatoknál védőasszonyi szerepet.

December hó elején a Magyar Leánycserkész Szövetség ünnepélyes keretek közt megnyitotta országos második kiállítását, melynek védnökségét József Ferenc királyi herceg öfensége és Anna királyi hercegasszony fenséges hitvese vállalták. A kiállítás a cserkészlányok számára a legszebb anyagi és erkölcsi sikerrel végződött.

December hó 16-án Anna kir. hercegasszony öfensége elvállalta a Magyar Leánycserkész Szövetség legfőbb védnökasszonyi tisztjét, mely alkalommal az elnökség a fenséges asszonynak a cserkészleányok magyar címeres, lilomos jelvényét átnyújtotta és azt a legmagasabb kitüntető biztatást nyerte, hogy a fenséges asszony a jövő év elején a cserkész fogadalmat az összes Nagyszervezőkkel együtt országos ünnepség keretében leteszi.

A 13. sz. államgépgyári „Ezermester” cserkészcsapat december hó 21-én tartotta csapatzászlóavatási ünnepélyét.

A nyíregyházi hadiárva-házban megalakult az „Erzsébet királyné leánycserkész-csapat”, melynek nagyszervezője dr. Kállay Miklósné, dísz-elnöke Pettkó-Szandtner Aladár államtitkár, szervező elnöke Ruszinkó Jenőné, a hadiárva-ház igazgatója.

Báli vagy estélyi ruha, arany vagy ezüst csipkedíszsel. A felöltő lenge, puha anyag, batikfestéssel vagy hímzéssel. A nyaknál hosszúszájú strucc tollrojt.
Payer Gizi rajza.

Magyaros stílus-ruha ünnepélyes alkalomra. A kabátka alatt kiegészítheti a szoknyát egy rövidujjas síma derékrész. A fejdísz lehet főkötő- vagy pártaszerű.

Köszegi Bella rajza.

A

B

A Alkalmi ruha. — B Látogatóruha vagy alkalmi öltözet magyaros formában. A megfelelő színek és anyagok ízléses kiválasztása adja meg az öltözetek egyszerű vagy díszesebb jellegét.

Köszegi Bella rajza.

Magyar lánynak való menyasszony-fejdisz és fátyol-elrendezés.

Köszegi Bella rajza.

DIVATKÉPEINKHEZ.

Az uralkodó nagyvilági divat ujdonságai közt mindig választékosan előkelő helyen állnak az úgynevezett „stíluhák”. — Eseményszámba megy egy-egy öltözet megjelenése, melynek tervezője letűnt korok izléséből merítette ihletét. Tervezőművésznek sehol erre könnyebb módja nincsen, mint nálunk. A régi magyar viselet szinte kínálja a szebbnél-szebb magyaros „stíluhák” alkotására való változatos ötleteket.

Ezek felhasználásával eredeti szép ruhákba öltözve jelenhetik meg mindenkori a magyar asszony, leány, ha kellő gondnal keresi az alakjához, egyéniségéhez illő formákat, az alkalomnak megfelelő színeket és anyagokat.

Élénk, ragyogó színek, gazdag díszítés, finom, drága kelmék fényes alkalmi ruhákhoz valók. Egyszerű anyag, mérsékelt díszítés, diszkrét, tompa színek székenyebb környezetben is jól hatnak.

Akár egyszerű, akár fényes az öltözet: díszítése magyar kézimunka, ékszersze magyar iparművész vagy művészno ötvösmunkája legyen.

Mert a magyar asszony szépségének méltó kerete még a legszebb öltözet is csak abban az esetben lehet, ha ékeségét magyar művész ötlete, magyar kéz munkája adja.

MIT OLVASSUNK?

Lampérth Géza: A gárda virága. Regény. A serdültebb ifjúság számára is. Pallas kiadás 1925. Alapár: 6 és fél arany korona. Illusztrálta *Wesely Norbert*.

Ne így mondjuk: a serdültebb ifjúságnak is, hanem így: *különösen* a serdültebb ifjúságnak. *Édesanyák!* Ti, akik annyit siránkoztok előttünk, hogy nincsenek jó magyar könyvek a fiatalság számára, íme itt van ismét egy szép, a legszebb. Íme itt van *Loránth András*, a „Gárda virága”-nak izig-vérig magyarul írt szívbéli ügye, pompás kis regénye. Mintha minden magyar leánynak, magyar ifjúnak külön írták volna, annyira nekik szól.

Aki elolvassa, nagy érzések, nagy vágyak hatalmába kerül: Jaj beh jó is, jaj beh jó is lenne *igazán magyarnak lenni!* Olyannak, mint a gárda virága édesanyja, *özv. Loránth Andrásné* nemzetes asszony, mint *Özike-Esztike* kisasszony, *Loránth András* szép menyasszonya, mint az *öreg Loránth András*, a hajlíthatatlan vén kuruc és mint a gárdisták valamennyien, akik Bécsben fedezték fel azt, hogy ők *magyarok*, magyarok és nem is lehetnének mások soha — sehol — soha!

Diadala ez a kedves szép könyv a magyar léleknek, jellemnek, a magyar nyelvnek. Én elbájolva olvastam és éreztem, hogy megfogta a szívemet.

Mikor aztán elolvastuk és a lelkesedés fellángolása a komoly bírálatnak adja át a szót, akkor a következőket mondjuk róla:

Ifjúsági regény, de minden életkor élvezetet, örömet talál benne és ezért olyan jó ifjúsági regény.

Történelmi regény, mely a képzelet szárnyán a multakba visz és hű képet ad Mária Terézia nagy királynő uralkodásáról, egyéniségéről, magyarokhoz való királyasszonyi szívéből. Bécs városáról, ahol — pedig térben milyen közel — valami furesza csodának, különleges látványosságnak néznek mindent, ami magyar. Ott fedezik fel a daliás magyar testőrök az ő *daliás drága magyar lelküket*.

Két világ ütközik össze: a túlfinomodott, raffinált művilág a természetes — talán parlagi —, de erős, tiszta, fejlődőképes magyar világgal. Az ütközet a gárdisták *lelkében* megy végbe és a csatát ők nyerik meg.

Nekünk nehéz volt választani, hogy mit adjunk kedves olvasóinknak a gyönyörűségből, mit közöljünk a könyvből? A komolyabb jelenetet választottuk, a *korjellemezőt*. Hej pedig beh szívesen közöltük volna azt a részt is, amikor és ahogy ifj. *Loránth András Özike-Esztike* tizenhetedik születése napját megünnepli fehér rózsasz, piros rózsaszáppal és azzal a szép virággal:

„Ez a világ, kerek világ
Csupa virág... piros virág...
Piros virág, fehér virág...”

Aztán Bécsbe kerül az ifjú és ő lesz a „Gárda virága”. Hozzáhajlik sok festett, szép bécsi virág s egy rózsaszál jai! már-már egészen közel jut a szívéhez, egy grófnő, akit a királynő is akar, egy grófnő, akinek *Loránth András* nem az első és nem az utolsó szerelme.

A gárda virága Bécsben látta meg helyét a magyar földön és a grófnő szívében látta meg a legtisztább magyar leányléleknek tiszta nagy szerelmét. És akkor elmélázva nézett a távozó grófnő után:

„Olyanforma érzéssel, mint mikor egy szál rózsza hull alá csüggedten a kabátunkról. Egy rózsaszál, mely szívünk tájékára jutván, már-már azt hitte — és illatos pompájának mámorában pillanatra tán magunk is úgy éreztük, hogy a szívünkbe vert gyökeret, pedig csak a gomblyukunkba tűzte a véletlen szeszélye... Egy rózsaszál, amelynek ránk nézve nem volt más jelentősége, mint hogy édes illatával, dús színpompájával — miközben finom tövise tán könnyed karcolást is ejtett rajtunk — ideig-óráig gyönyörbe ringassa érzelmeinket...”

Mélázásából Eszti ke vidám csicsérgése riasztotta ki Andrást, amelybe belezengett a nemzetes asszony erőlyes hangja:

Vitéz ex-hadnagy úr, most már előre! Obsit — amerre a nap sít. A drága, az édes magyar nap...

A bajtársak még egyszer összekoccintották a búcsúpoharat és elbocsátották napsugaras, virágos és gyümölcstermő útjára a „Gárda virágát.”

Berta Ilona.

Új könyvek nagyaszonnyainkról.

Hegyaljai Kiss Géza monoki ref. lelkész, akinek *Arva Bethlen Kata* című történeti jellemrajz-tanulmánya hat hét alatt második kiadást ért, két új könyvvel lépett a karácsonyi könyvpiacra. Az egyik *Nagyaszonnyok a magyar reformációban* című jellemkép-sorozatának a II. kötete. Az első kötet 1924 januárban jelent meg s a következő nagyaszonnyok képét eleveníti fel: *Károlyi Zsuzsánna, Lórántfy Zsuzsánna, Bornemisza Anna, Apafiné Bethlen Kata és Telekiné Bethlen Kata*. A most megjelenő *Nagyaszonnyok* kötet *Lónyai Anna, Rádai Eszter, Pálóczi Horváth Mária, Révai Erzsébet* és mások jellemképeit hozza alapos forrástanulmányak nyomán most először feldolgozva. (Mindhárom kötet kapható: Bethlen-nyomda, Budapest, VIII., Nap-utca 13.) Másik könyvújdoncsága *Lórántfy Zsuzsánna fejedelemasszony*, mely Márton Lajos művész rajzaival ékesítve, rendkívül csinos kiállításban a Sylvester-nyomdában jelent meg. Tahitótfalun (Pest megye).

Ezeket az ízgyöngy magyar lelkű műveket, melyeknek tárgya, tartalma éppen a magyar asszonnyok lelkéhez oly közel áll, melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

JÓ GAZDASSZONY.

Egymás között.

„Nyug. vasutasné“ aláírással a következő figyelmet érdemlő sorokat kaptuk: „Minden legkisebb régi jó magyar szokást használjunk fel magyarságunk erősítésére. Imakönyvemben és egyáltalán olvasójegyzéknek mindig *nemzeti színű szalagot* használok. Itt is, „Jugoszláviában“ is.

A templomban vettem észre a jó hatást. Ajánlom ezért kedves magyar asszonnyársaimnak, *tegyük ezt minél többen*. Hiszem, hogy ez is hozzá járulna a közöny enyhítéséhez. Tiszteletet ébresztene azokban is, akik most sem érzik meg jelentőségét a nemzeti színek erejének. Tisztelet ébresztene, ha látnák a sok-sok magyar asszonnyt, amint imakönyvében a piros-fehér-zöld jelzőszalaggal áhitattal megy a templom felé...“ Jól esett e levelet olvasnunk. Csak látszólag kis dolog ez: por-szemekből áll a hatalmas sziklatömb.

Hasznos tudnivalók.

A len fehérítése.* Belgiumban, a kiváló lentermelő államban, a len szárítás után száraz, szellős helyen lesz raktározva, azután teljesen kiszáritva és fehérítve. A fehérítés által a szárítás egy utóhatását érzük el, ha a nem tökéletes szárítás következtében a lenszárnak egyes részeiben még megmaradt növényi nyevet részben eltávolítjuk, másrészt a rostokról a munka folyamán óvatosan elkülönítjük, amivel ezek (t. i. a rostok) hajlékonyságban és erősségben nyernek, de emellett a len egyenletes és fehérebb színt is nyer. A fehérítés nagyon alacsony tarlóval bíró, száraz, füves területen történjék. Míg a len fehérítették, minden négy-öt napban

* A „Hangyának“ a magyarországi fogyasztási, értékesítő és termelő szövözetek szaklapjának érdekes cikkét hasznosnak tartjuk magyar gazdaasszonnyainkkal megismertetni.

egyszer megfordítandó, rossz időben, esős időjárásban még gyakrabban. Ha gondos megtekintésnél a lenczáron kis szürke pontok mutatkoznak és ha a külső hancs egyenletesen leválik, akkor a fehérítés folyamata befejeztetett és a len a további feldolgozásig légszáraz helyen tároltatik el. Belgiumban az a feltevés, hogy ha minden egyes munka után bizonyos pihenési időt engedünk a lennek, annak jósága növekszik. Tapasztalták, hogy a napon való szárítás és az eső, harmat és talajnedvesség által eszüközölt fehérítés nagyon egyenetlen és lassú folyamat a vízzel történő fehérítéssel szemben, de még kannákkal való öntözés is tökéletlen munka, mert az így nyert lenfonál szürkés színű és kis tartóssággal bír. Csak oly vidéken, hol igen gazdag harmatokra számíthatunk, ott a jelzett folyamat rövid ideig tart, vagy ahol vízzel is összekapcsolható a munka, lesz a lenfonál finomabb, de csak középminőségű és leginkább csak házi használatra alkalmas anyagnak tekintetik a kereskedelemben. F.

A Papp-Váry Elemérné siremlékére és A Magyar Asszony javára beküldött adományokat, gyűjtéseket jövő számunkban nyugtázzuk.

ASSZONYOK MUNKÁJA.

A szerkesztőség kérése a vidéki fiókok vezetőihez.

„A Magyar Asszony” szerkesztősége nagyon fontosnak tartja, hogy az „Asszonyok munkája” c. rovat minden egyes fiók munkásságáról beszámoljon. Szükséges ez a tájékoztatás az egység, az összetartás szempontjából: ezek a rövid beszámolók mutatják, milyen változatos, leleményes módon szolgálják a magyar asszonyok a Szövetség célját. Ezért kérjük a vidéki szervezetek vezetését gondoskodják arról, hogy „A Magyar Asszony” szerkesztősége működésük minden egyes mozzanatáról értesítést kapjon. A rövid, de mindenre kiterjedő híradások beküldését a kulturális bizottságok vállalhatnák magukra.

A hónap 15-éig beérkező hírek vehetők a legközelebbi számban tekintetbe.

Berettyószentmárton. A karácsonyi ünnepségek rendezésében a berettyószentmártoni MANSZ-csoport szép emléket biztosított magának azoknak a 12 éven aluli gyermekek lelkében, akiknek a szeretet ünnepén juttatott az összegyűjtött adományokból. Kiosztottak: 300 drb kalácsot, 1200 drb süteményt, 3000 drb szaloncukrot, 10 kg fügét, 5 kg szentjánoskenyeret, 2 kg amerikai mogyorót, 60 kg lisztet; 33 hadiárva ruhasegélyben részesült. A szép ünnepély, a jótékonyág gyakorlása körül fáradhatatlan volt **Kántor Mihály** elnök, **Riskó Margit**, **Dancsházi Zsófia**, **Kövér Ilonka**.

Cegléd. Lelkes és követésre méltó munkát végzett az elmúlt évben a MANSZ helyi csoportja, amennyiben egész évi munkálkodása befejezőjével, december hó folyamán *házi szötteseiből* szép kiállítást rendezett, melyet három napon át a város közönsége, a legnagyobb érdeklődéssel látogatott. A kiállítás, melynek keretén belül a *fonást és szövést* is bemutatták, teljes erkölesi és anyagi sikerrel zárult. A Horthy-kollégium felavatásán dícséretet kaptak a város magyar asszonyai, mivel a legelső nők voltak, kik a Cegléd város nevét viselő szobát, saját telepükön készült függönyökkel, terítővel ízlésesen rendezték be, nem szünnév meg gondoskodni a szoba lakóiról, kiket Mikuláskor és karácsony ünnepén, hazai szeretetsomagokkal leptek meg. Ugyancsak megvendégelte karácsonykor, a tagjaitól összegyűjtött szeretetsomagokból, a város területén kihelyezett Fehérkereszt Egyesület gondozottjait, kiknek az ajándékokat a felállított szép karácsonyfa alatt osztották ki a MANSZ hölgyei. Továbbá állított szép karácsonyfa alatt osztották ki a MANSZ hölgyei. Továbbá szövőtelepén szőtt vásznaiból hat hadiárva iskolás gyermeket látott el fehérneművel a Szövetség. Szép tevékenységet fejt ki a MANSZ a havor-

ként megrendezett kultúrdélutánokkal is, melynek értékes számai mindenkor sok közönséget vonzanak. Most folynak a jövő hónapban rendezendő Jókai-Est előkészületei, melynek megrendezésével szintén az első helyet foglalja el a kultúregyesületek között. Fáradságot nem ismerő, tevékeny és buzgó elnökével a munkás és békés társadalmi élet megtemetésére törekszik.

Cibakháza. A szépen sikerült karácsonyi ünnepélyen kívül a helybeli MANSZ-csoport megtartotta évi közgyűlését, mely az elmúlt év eredményes munkájáról számolt be s megállapította a következő év munkatervét.

Derecske. *Dr. Mariay Barnáné, dr. Ertsey Péterné, Bartha Ferencné, és Fekete Gusztáv* titkár rendezésével szép sikerű kultúrestét rendezett dec. 17-én a derecskai MANSZ, melynek műsorán *Ollinger Béláné*, a debreceni MANSZ ügyvezető elnöke lelkes beszédben buzdított összetartásra, egyetértésre. A vidéki szervezetek érintkezése kifejezi és állandóan erősíti a MANSZ egységét. *Székely Gyula* MANSZ titkár irredanta prológiája, *a polgári dalárdának* régi magyar nótái, *Bihari Józsefné* spanyol tánca, *Nagy János* szavalata, a *Fáni orvossága* című vígjáték kedves szereplői, *Perné Leó, Kende Kálmán, Nagy Domokos* és *Nagy János* zeneszámai, *Kamaki Gabriella* friss konferánza mind megérdemelték a zajos sikert.

Hódmezővásárhely. Január hó 17-én este tartotta a helyi MANSZ nagy szabású estélyét a zsúfolásig megtelt Fekete Sas-ban. *Dr. Csiky Jánosné* elnöknő agilis munkálkodása az egész város és környék előkelő uri család-jait és lelkes magyar asszonyait összetoborozta, akik mint hatalmas és törhetetlen gárda sorakoztak e napon együvé, hogy meghallgassák *Tormay Cécile* országos elnöknek, a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége megteremtőjének és ébrentartójának gyűjtő és buzdító beszédét. Ebben a beszédben összetartásra, folytonos munkára, együttműködésre és kitarásra buzdította a megjelent magyar társaságot; megvilágította azt a helytelen, a Szövetség ellenzítőit újabban terjesztett valótlan-ságot, mely felekezeti kérdésekkel igyekszik megbontani a magyar asszonyok békéjét. „A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége — mondta többek között *Tormay Cécile* — nem szól bele sem katolikus, sem protestáns tagjainak hitéletébe, hanem azt akarja, hogy ha a nemzet, az ország talpraállításáról van szó, egyetlen intésre, egyetlen szóra álljanak a nemzeti gondolat mellé.” Az országos központból az országos elnökön kívül *Agoston Gézáné, Berta Ilona* és *Kiss Károly* főtitkár utaztak le az estélyre. *Berta Ilona* „A Magyar Asszony” főszerkesztője „*Még jönni kell, még jönni fog*” címmel, januári számunkban közölt tanulmányát olvasta fel, amelyben különösen a részvétlenség, a közöny nemzetet tisztító hatását jellemezte. *Farkas Mici* magyar dalokat énekelt nagy hatást keltve *Draskovich Ernőné* pompás zongorakísérete mellett. Az est különösen kedves pontja volt a régi alföldi lakodalom bemutatása *dr. Szentkirályi Zsigmond* rendezésében. *Dr. Dávid Manóné, dr. Csiky Józsefné, Borsiczky Miklós, Lázár Maca, Mattiassik Ferenc, Draskovich Ernő* szerepeltek mint a lakodalmas kép főszereplői, akik a többi szép és fiatal szereplőkkel együtt egy pillanatra felelevenítették a hatvanas évek gazdag és vidám lakodalmainak képét. Az estély tiszta jövedelme felülmulja az ötmillió koronát, melyet a hódmezővásárhelyi MANSZ saját céljaira, a szövötelep felvirágoztatására és egyéb adminisztrációs költségekre fordít. Az estélyen még Szegedről is megjelentek a MANSZ képvisletében.

Karcag. Mult számunkban megemlékeztünk volt a szép Mikulás-estéről, de azt nem mondtuk el — azóta tudtuk meg, — hogy az est tízmillió korona tiszta jövedelmet jelentett, amiből *300 hadiársvát és 160 rokant katonát* ruházott fel szívreható ünnepség keretében, a csillogó karácsonyfa alatt a karcagi magyar asszonyok forró, magyar szíve. Minden szegénységünk mellett gazdagok vagyunk — szeretetben.

Az ismeretterjesztő előadások során január 6-án *Csokonai-estet* rendezett a helyi MANSZ-csoport, amelyen *Szombathy István* ref. lelkész

Csokonai ma is üde Dorottyajáról tartott előadást. Előadásának tanulsága az volt, hogy a magyar nemzeti jelleg kifejezőit, a magyar dalt, a magyar táncot szeretni és ápolni kell. *Dr. Szántó József* magyar dalai, *Péntek Irma*, *Ivágó Juliska*, *Disznós Böske* és *Juliska*, *Rónai Kató*, *Barta Lenke*, *Welich Jolán* és *Baráth Annus* körmagyarja, *Barta Lenke* és *Rónai Kató* táncdalkái kedveltető illusztrációi voltak az előadásnak. *Sántha Erzsike*, *Koffranek Margit*, *Sik Alice*, *Szombathy Duci*, *Nagy Mili*, *Kis Eszti*, az *Ujházi-nővérek*, *Bod Irén* a Dorottya egy-egy jelenetét elevenítették meg élőképben. *Koffranek Margit* szép irredenta-költeményeket is zavalt.

Kiskülfélegyháza. Jan. 18-án rögtönzött teaste keretében ünnepelték a félegyházi asszonyok, élükön *Endre Zsigáné* elnöknővel, *Tormay Cécile* országos elnököt, aki Hódmezővásárhelyről *Agoston Gézáné*, *Berta Ilona* és *Kiss Károly* társaságában érkezett oda. Meghitt kedves este volt, bizalmas együttlét.

Az országos elnököt a kulturbizottság elnöke *Boleznay Antalné* üdvözölte meleg szavakkal, amelyben megcsendült a honleány örök fájdalma.

Tormay Cécile magasszárnyalású beszédben válaszolt. Történelmi visszapaillantást tett és rámutatott arra a nagy igazságra, hogy csak akkor remélhetünk Nagymagyarországot, ha mindenki igazán nagy magyarrá lesz. Ihletett volt szava, lelke, mikor a Segesvárról Félegyházára jött *Petőfi-szobrot* idézte, mely folyton és folyvást a külső ellenség rettenetes gyűlöletére emlékeztet és mikor a félegyházi *vértanúk sirját* idézte, akiket a bolsevizmus oly kegyetlenül elpusztított s akiknek szelleme a belső ellenség folytonos és alattomos munkájára emlékeztet. Magvető volt *Tormay Cécile*. Hisszük, hogy szavai jó földbe hullottak. Erről biztosította őt *Szelepcsényi András* plébános, a MANSz titkára is szép, mélyen átértett, hódoló beszédben.

Kiskülfélegyházán a MANSz-fiók rendezte *Magyar estnek* szép sikere volt; a legnagyobb tetszést a magyar kettős aratta, melyet 25 pár táncolt.

Rákoskeresztur. A helyi MANSz-csoport dec. 6-án rendezett kultúrestje szép műsorral szerzett élvezetet Rákoskeresztur közönségének, melyen a MANSz munkáját *dr. Szegedi Ernőné* ismertette. A kultúrest jövedelmét *gr. Vigyázó Sándor* a szegény gyermekek karácsonyának céljára, *édesanyja emlékére* egymillió koronával gyarapította.

Szeged. A „Szegedi Új Nemzedék“ írja: A MANSz szegedi fiók egyesületének az elnöknőjét, *Schill Fülöpnét* keressük az állami leánygimnáziumban elhelyezett MANSz szövételepén. Míg a szomszéd teremben a lázas munka folyt, a bordák csapkodása állandóan zajt okozott, *Schill Fülöpné* leánygimnáziumi igazgatónő a MANSz-ról a következőket mondotta:

A MANSz nagy súlyt helyez arra, hogy a különböző társadalmi osztályok asszonyait hozza össze és így igyekszik megdönteni a választ falakat, melyek elkülönítik a magyart a magyartól. Ezt úgy éri el, hogy az egyforma lelkiületű, gondolkodású asszonyokat szedi össze minden osztályból, a jó asszonyokat, becsületes gondolkodásúakat, szerető szívűeket, hazájukért nagyon lelkesedőket. És éppen ezért frontja, dacára a különböző felekezetű tagoknak, oly egységes, mint egyetlen asszonyi szövetségnek sem e hazában. Ebben rejlik ereje. A cél, melyet maga elé tűz Krisztus és a Haza!

— Hány tagja van a MANSz-nak Szegeden? — kérdezzük.

— A MANSz tagjainak száma kb. 1800. Háziipari szakosztálya 16 tagú. Vezetője *Rauter Péterné*. Az egyesületnek jelenleg elnöke nincs, társelnökei *Aigner Nándorné*, *Danner Jánosné*, ügyvezető alelnöke *Schill Fülöpné*.

Ezután nagy szeretettel, szinte becéző, símogató szavakkal mesélt a szövételepről, a MANSz kiállításáról a Baross-vásárbán, arról a sok munkáról, amellyel fenntartják a telepet.

— Mit mondjak terveinkről?

— Elsősorban a középosztályt akarjuk gazdasági alapon megszervezni. A háziipari munkát igyekszünk megkedveltetni, a szövést, fonást, rendszeres kézimunkát stb. Azonkívül Szeged asszonytársadalmának megszervezését tűztük ki programunkul, ami, tekintve a szegedi asszonyok megértő, lelkes támogatását, könnyen sikerülni fog.

Kisleányok jönnek az igazgatónéiért: tornaruhát akarnak csináltatni...

Sümege. A MANSz kötőtársasága igen sikerült Szilveszterestét rendezett.

Szekszárd. A MANSz-csoport kebelében alakult állandó műkedvelő társaság november havában nagy anyagi és erkölcsi sikerrel előadta Zilahi Lajos „Süt a nap”-ját. A farsang folyamán táncal egybekötött műsoros estélyt rendez. Terve vette a „Vén gazember” előadását és egy Jókai-ünnepség rendezését. Tiszta jövedelmét helyi jótékonyegyletek támogatására és elsősorban a teljesen hiányzó színpadi felszerelés beszerzésére fordítja. — Arván maradt a szekszárdi MANSz-csoport. A magyar asszonyok lelkes zászlóvivője, a keresztény magyar eszmék nemeslelkű, megértő vezetőmunkása, *Fejős Imréné* elnök, férjének a fővárosba történt áthelyezése kapcsán megvált állásától. Segítő munkáját új környezetében is a MANSz szolgálatába állítja, de hiányát súlyosan érezni fogja a vezető nélkül maradt szekszárdi csoport. A szekszárdi ügyek vezetését az elnöki állás új betöltéséig *Jankó Agostonné* tolnamegyei MANSz díszelnök volt szíves elvállalni.

LEVELES LÁDA.

Péchy Ernő — budapesti első lapgondozónkat, aki az általa gyűjtött 35 előfizetőt nyilvántartja és megtartja számunkra, meleg szívvel üdvözljük és a nagy munkáért — előfizetéseink beszedése, annak kimutatászerű elszámolása — hálás köszönetet mondunk és kérjük továbbra is lapunk buzgó támogatását. *Sassi Nagy Lajos*, Nagy sajnálatunkra várunk kell a cikk közlésével, de okvetlenül sorra kerül. Igen köszönjük. *Nagy Akosné Szigethy Piroska*. Köszönjük az értékes ismertetést, sorra kerül. Szerető üdvözetünk! *Baross Gizella*, *Tass*. Hálás köszönet az életből vett apróságért, mindenesetre közölni fogjuk — példaadásul! *Dömötör Mihály*, *szövőségé*. Kis versére sor kerül. *Körösi Kálmán*. A magyar nő c. versének egy pár szép részletét legközelebb közöljük. *Schneider Károlyné*. A megígért apróságot örömmel várjuk. Örömmel vesszük, mennél többen írnak *Gyermekrova*tunkba. Ez az üzenet minden édesanyának szól!

Gyűjtések, adományok részletes kimutatása jövő számban.

Kéziratot a szerkesztőség nem ad vissza. Kérjük munkatársainkat, hogy beküldött cikkeiket az ívek csak egyik lapjára írják. Ezzel a szerkesztőség munkáját könnyítik meg.

TARTALOM: *Berta Ilona*: Jókai (37). — *Dr. Raffay Sándor*: Változások (38). — *Reményik Sándor*: Ötvösunka [vers] (40). — *Tolnai Vilmos*: Lázárné Kasztner Janka (41). — *Lampérth Géza*: Derengés az éjszakában... (48). — *Gr. Csáky Albínné* halálára (50). — *N. György Dezső*: A magyar fájdalom vándorútján [versek] (51). — A magyar család (52). — *Demeter Istvánné*: Utolsó kísérlet (53). — s. a.: Apróságok a nagyvilágból (54). — *TH...o*: Levelet hozott a posta... (55). — A nőnevelési kongresszus (51). — *Sandrock Alajosné*: Az új világról (55). — Különféle (57). — Cserkész hírek (58). — Divatképek (59). — Mit olvassunk? (63). — Jógazdasszony (64). — Asszonyok munkája (65). — Leveles láda. (68).

FŐSZERKESZTŐ: BERTA ILONA.

FELELŐS SZERKESZTŐ: D. RADVÁNCZI NOVOTNY MARGIT.

FELELŐS KIADÓ: KISS KÁROLY.

KIADJA A MAGYAR ASSZONYOK NEMZETI SZÖVETSEGE.

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda Budapest. — Szabó T. István.